

KRISLAI

Kaip muilo burbulas
Prie balsavimo dėžutės
Kaip patraukti balsuotojus?
Ir ne tik maistas
Reikėtų mokyti

A. BIMBA

Dar taip neseniai prezidentas Carteris ir jo patarėjai mus ramino, kad recesija jau pradeda su mumis atsivėkinti, kad visa mūsų padangė labai smarkiai blavosi. Todėl, žinoma, vėl balsuokite už jį.

Bet štai iš tų pačių Baltųjų rūmų pranešimas, kad per rugpjūčio mėnesį maisto produktų kainos pašoko aukštnet 4.4 procento. Tokio aukšto mėnesinio kainų pakilimo nebuvome regėję net per paskutinius 7 metus! Vadinas, prezidento pasigyrimas pavirto muilo burbulu ir stauga susprogo jo panosėje!

Chicago darbo unių leidžiamas laikraštis "Federation News" rugsėjo mėnesio laidoje turi šūkį: "Kovokime prie balsavimo dėžutės!"

Sūkis geras, bėda tik su leidiniu siūlomu kandidatų pasirinkimu, tai yra tik tarp kapitalistinių partijų, demokratų ir republikonų.

Seniau per prezidentinius rinkimus darbo unių judėjime būdavo plačiai diskutuojamas sudarymas plačios masinės darbo partijos. Siemet apie tai nė neprisimenama. Vadinas, šiuo klausimu darbo unių yra pažengusios atgal, o ne pirmyn.

Iš Washingtono sužinome, kad ten šiomis dienomis Kongresui tapo pateiktas sumanymas federalinius rinkimus-balsavimus iš antradienio iškelti į sekmadienius. Kaip dabar dalykai sustovį, tai per prezidentinius rinkimus rinkimuose nedalyvavo nė pusė piliečių.

Reikia, kad tokį sumanymą arba pasiūlymą Kongresas užgirtų. Pakeitimas pagaliau nepadarytu.

Reikia nepamiršti, kad smarkiai kainos tebekyla ne tik maisto produktams. Kitas labai plačiai vartojamas šioje šalyje produktas yra gazolinas. Pranešama, kad šių metų pabaigoj už jį jau reikės mokėti tarp \$1.38 ir \$1.61 už galioną.

Iš Londono praneša, kad ten šiomis dienomis įvykusi Anglijos darbo unių kongreso konvencija vienbalsiai pasisakė už detenę, už tautų ir valstybių taikų sugyvenimą, už nutraukimą ginklavimosi varžybų. Konvencija atmetė ir pasmerkė vyriausybės remimą Amerikos prezidento Carterio vedamos prokarinės ginklavimosi varžybų didinimo politikos.

Tą turėtų padaryti ir Amerikos darbo unių judėjimas.

Teheran. — Anglijos vyriausybė atšaukė visus savo diplomatus iš Irano, kas rodo, kad greičiausia įvyks visiškasis santykių nutūkimas tarp abiejų šalių. Abipusiai santykiai ypač pablogėjo pastaruoju metu, kai britai ėmėsi griežtų priemonių prieš Anglijoje esančius iraniečių studentus.

Nužudė Kubos diplomata

New York. — Kubos misijos prie Jungtinių Tautų narys, atasė Felix Garcia Rodriguez, 41 m. amžiaus, žuvo nuo teroristų kulku rugsėjo 11 d., važiuodamas autobusu Queens. "Omega 7" besivadinanti teroristų gauja tuojau pat paskelbė, kad tai jos darbas. Esą, dabar tolimesniame jos sąraše mirti pasmerktas esąs Kubos ambasadorius prie Jungtinių Tautų Raul Roa, kurį teroristai nesėkmingai bandė nužudyti šiemet kovo mėn.

Tai pirmas toks atsitikimas Jungtinių Tautų 35 metų istorijoje, kad užsienio atstovas būtų buvęs nužudytas. JAV federalinė valdžia yra atsakinga už visų Jungtinių Tautų misijų personalo saugumą. Tuojau pat valstybės sekretorius Muskie ir JAV ambasadorius Jungt. Tautose McHenry pasmerkė šį veiksma ir pažadėjo, kad bus viskas daroma nusikaltėlius surasti ir atitinkamai nubausti.

Amerikos Komunistų partijos nacionalinis pirmininkas Henry Winston ir tos partijos generalinis sekretorius Gus Hall, partijos centro komiteto vardu, pasiuntė Kubos prezidentui Fidelui Castro užuojautos telegramą.

Jiedu kaltino JAV vyriausybę, kad ji toleruojanti tokių teroristinių grupių buvimą JAV teritorijoje ir per mažai kreipianti dėmesio į jų likvidavimą ir kaltininkų nušaudimą.

"Omega 7" jau ne pirmas kartas pasireiškia prieš Kubą. Pernai gruodžio mėn. padėjo bombą prie Kubos JT misijos būstinės, kiek vėliau išsprogdino bombą Lincoln Centre, kur tada koncertavo Kubos muzikinė grupė. Bendrai tie teroristai veikia prieš Kubos diplomatus ir tuos amerikiečius, kurie nori JAV ir Kubos santykių su-normalinimo.

Karinis perversmas Turkijoje

Dalis Turkijos karinių lyderių, įvykdžiusių perversmą.

Ankara. — Rugsėjo 12 d. kariuomenės Tautinio Saugumo Taryba įvykdė perversmą, o jos vadas gen. Kenan Evren pareiškė, jog viso to tikslas—atstatyti Turkijos demokratiją ant stiprių pagrindų. Esą, norima visų pirma susidoroti su paplitusiu terorizmu, politiniu ir ekonominiu chaosu. Eventualiai būsiai einama prie civilinės valdžios, bet dabar valdys kariuomenė. Taip pat užtikrinama, kad

Turkija ir toliau pasiliksianti ištikimu NATO nariu ir pro-vakarietiškoje orbitoje.

Suimti buvusieji ministrai ir per šimtą parlamentarių, dešiniųjų ir kairiųjų darbo unių lyderiai ir partijų vadai. Panaikinta konstitucija, paleistas parlamentas ir paskelbtas nepaprastasis visame krašte. Šis perversmas jau yra trečias pastarųjų dvidešimties metų laikotarpyje.

Parlamentas svarstys JAV diplomatų klausimą

Teheran. — Pagaliau, beveik po keturių mėnesių kaip jis susirinko, Irano parlamentas pradėjo diskusijas dėl Amerikos ambasadoje sulaikytųjų diplomatų likimo. Parlamento užsienio reikalų komisija pateiktame savo pranešime rekomendavo praveisti viešus debatus.

Dar vasario mėnesį, kai buvo keliamas tas klausimas, ajatola Khomeini buvo pareiškęs, jog jį turi išspręsti parlamentas. Pereitą pirmadienį tasai pats Khomeini nurodė sąlygas, kuriomis tie diplomatiniai tarnautojai galėtų būti paleisti.

Jis nurodė, kad pirmiausia Amerika turėtų sugrąžinti šacho turtus, atšaldyti Amerikoje esančius Irano fondus,

kuriuos prez. Carteris užšaldė, atsisakyti finansinių pretenzijų Iraną ir pasižadėti nesikišti į Irano reikalus nei politiška, nei militariskai. Khomeini dabar neminėjo anksčiau linksnuoto reikalavimo, kad Amerika atsiprašytų už ankstyvesnį savo kišimąsi į Irano reikalus, remimą šacho ir jo režimo.

Tel Aviv. — Žydų komitetas "For a Just Peace" išleistas pareiškime pasmerkė ministro pirmininko Begino politiką, paremtą terorų ir užpuolimų prieš Jordano vakarinio kranto ir Gazos ruožo gyventojus. Taip pat smerkami ir Izraelio organizuojami puldinėjimai palestiniečių centrų Libane.

JAPONIETĖS—PAVYZDYS KITŲ ŠALIŲ MOTINOMS

Šioje nuotraukoje parodomas Japonijos motinų jau 26 metinis suvažiavimas. Jis įvyko šalies sostinėje rugpjūčio 2-3 dienomis. Jos pareiškė protestą prieš infliaciją ir kainų kilimą. Aptarė kūdikių auklėjimo reikalus. Taipgi pasmerkė ginklavimosi varžbas ir naujo karo pavojų.

Čilės generolas prezidentaus iki 1997 m.

Santiago. — Minėdamas septintąsias metines nuo to, kai Čilėje įvykdytas karinis perversmas, prezidentas fašistinis generolas Augusto Pinochet Ugarte privertė čiliečius dalyvauti plebiscite, patvirtinusiame naują konstituciją.

Jo paties paskirtas specialus komitetas paruošė tą konstituciją taip, kaip jis įsakė. Dvidešimt vienas tos konstitucijos punktų sudaro politinę sistemą taip vadinamam "pereinamajam laikotarpiui" iki 1997 m., o gen. Pinochet automatiškai tampa prezidentu iki 1989 m., gi karinė hunta turės teisę jį paskirti toms pareigoms dar papildomiems aštuoneriems metams. Ir taip pagal tą savo planą gen. Pinochet žada valdys kraštą per visą ketvirtį šimto metų.

Tai tas pats generolas, kuris vadovavo militarinei hundai, 1973 m. nužudžiusiai prezidentą Salvador Allende ir nuvertusiai demokratiškai išrinktą vyriausybę. Šis gen. Pinochet laimėjimas—tai apgaivistiškasis esančios tironijos patvirtinimas su visais jos kriminalistiniais ir totalitariniais bruožais, gi pačiai Lotynų Amerikai jis reiškia demokratinės evoliucijos atžangą. Krikščionių demokratų partija, kuri pasiryžusi toliau testuoti savo kovą už demokratijos grąžinimą Čilėje, šį plebiscitą pavadino apgavyste.

Mitingai išrinkti komunistų partijos kandidatams

New York. — Rinkiminė kampanija už JAV komunistų partijos kandidatus eina pirmyn. Manoma, jog šiemet rinkimų metu tie kandidatai bus ant baloto žymiai didesniame valstijų skaičiuje, nei 1976 metais.

Dabartinėmis žiniomis, Gus Hall ir Angela Davis jau yra 18 valstijų balotuose ir dar District of Columbia. Rinkiminės kampanijos komitetas yra numatęs suaukštinti visą eilę mitingų. Šalies pramonės širdyje—Chicagoje—toks mitingas šaukiamas spalio 5 d. Conrad Hilton viešbutyje. New Yorke toks mitingas įvyks spalio 19 d. Kalifornijoje, Oakland auditorijoje, mitingas bus spalio 26 d. Panašūs mitingai yra planuojami Seattle, Washington, Detroit ir Clevelande.

Pasirengimas Madrido konferencijai

Madrid. — Rugsėjo 9 d. prasidėjo parengiamoji sesija Europos bendradarbiavimo ir saugumo konferencijos, kuri čia atidaroma lapkričio mėn. Ta konferencija žinoma Helsinkio vardu, nes ji buvo pasirašyta tame mieste 1975 m. Ją tada pasirašė 35 valstybės.

Keletą savaičių darbuositų valstybių atstovai, parengdami dirvą pilnai konferencijai, kurios tikslas peržvelgti, kas nuveikta detantės ir žmogaus teisių srityje. Paskutinė tokios rūšies konferencija buvo 1977-78 m. Belgrade.

Parengiamosios sesijos posėdžius atidarė naujasis Ispanijos užsienio reikalų ministras Perez-Llorca, pareiškdamas viltį, kad visi darbai vyks Helsinkio dvasioje. Helsinkio Baigiamąjį Aktą jis vadino kaip siekimą taikos ne bet kokia kaina, bet taikos laisvėje ir laisvės, pasiekto nuosaikumo keliu.

Tarybų Sąjunga pažadėjo padėti Lenkijai ekonomiškai

Maskva. — Tarybų Sąjungos vadovas Leonidas Brežnevą Kremliuje priėmė Lenkijos ministro pirmininko pavaduotoją Mečislovą Jagielskį ir aptarė bendrą padėti ryšium su darbininkų streikų paliestu Lenkijos ūkiu.

Tasso pranešimu, tos delegacijos pasitarimuose buvo iškeltas klausimas dėl abiejų šalių ekonominio bendradarbiavimo pagerinimo. Pasirąšyta atitinkama prekybos sutartis.

Jagielskis, kaip žinia, vadovavo Lenkijos vyriausybės pasitarimuose su streikuojančiais darbininkais. Jam priskiriama nuopelnų dėl pasiektų susitarimų, nors jų įvykdymas Lenkijai žada nemažai kaštuoti. Kitas Lenkijos ministro pirmininko pavaduotojas — ekonomistas Henryk Kisiel apskaičiavo, kad tam reikės apie keturių milijonų dol.

Tame pačiame Tasso pranešime pabrėžiama, jog ši Tarybų Sąjungos pagalba Lenkijai yra teikiama broliško socialistinio solidarumo dvasioje. Anksčiau Tarybų Sąjunga suteikė Lenkijai paskolą tvirta valiuta, kuri jai reikalinga pirkti pasaulinėje rinkoje pramonei reikalingų žaliavų.

Tuo tarpu Washingtone prezidentas Carteris patvirtino naują paskolą, leidžiančią Lenkijai pirkti grūdų už 670 mil. dol. ir apie tai pranešė amerikiečiams per TV. Politiniai stebėtojai mano, jog ši savo pranešimą JAV prezidentas padarė, norėdamas sumažinti Tarybų Sąjungos pažadėtos ekonominės paramos Lenkijai išpūdį bei atsiliepdamas į Amerikos lenkų grupių spaudimą, kad jis kaip nors konkrečiai lenkams padėtų. Dabartinė JAV paskola Lenkijai yra 20 proc. didesnė nei pernyktė, siekianti 550 mil. dol.

PRASIDĖJO 35-OJI JUNGTINIŲ TAUTŲ GENERALINĖS ASAMBLĖJOS SESIJA

United Nations. — Pereitą antradienį prasidėjo 35-oji reguliarioji Jungtinių Tautų Gen. asamblėjos sesija, kurioje ši kartą dalyvauja jau 154 nariai. Naujausiu nariu yra Caribų jūros salos St. Vincent ir Grenadinai.

Gausingoje darbotvarkėje pirmąją Artimųjų Rytų, svarbiausia Palestinos problemos, ir Izraeliui prisieis smarkiai darbuotis, kad galėtų apsiginti dėl daugelio dalykų. Anksčiau Azija, Afrika, Lotynų Amerika ir Tarybų Sąjunga su kitomis socialistinėmis šalimis rėmė Palestinos arabus, bet dabar prie pastarųjų jau prisideda ir Vakarų Europa.

Izraelis smerkiamas už tai, kad apgyvendina žydus 1967 m. karo metu užimtosiose arabų teritorijose, kad pulti arabų bazes Libane ir kad formaliai prisijungė Jeruzalės arabiškąjį sektorį,

visą miestą paskelbdamas savo sostine.

Daug ugnies teks ir Pietų Afrikai dėl jos rasinės politikos ir dėl atidėliojimo Pietvakarių Afrikoje (vad. Namibijoje) praveisti rinkimus Jungtinių Tautų priežiūroje, vedant tą kraštą į nepriklausomybę.

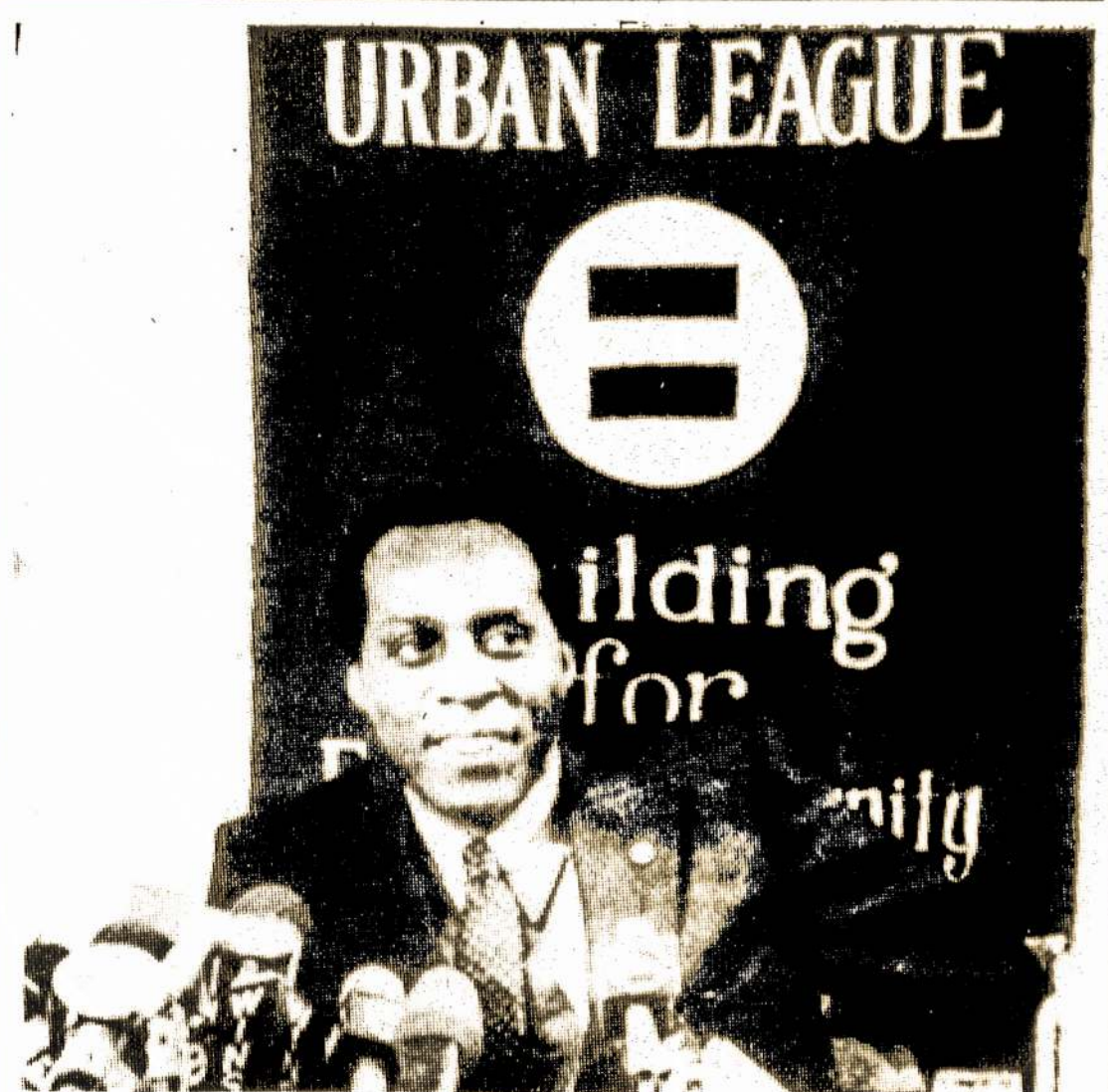
JT gen. sekretorius Kurt Waldheim, kalbėdamas korrespondentams ryšium su jo išleistu metiniu pranešimu, tą atidėliojimą pavadino pavojingu ir labai žalingu, nes jis veda prie neramumų didėjimo ir kraujo praliejimo. Sesijos darbai užtruks ligi gruodžio vidurio.

Kadangi į sesiją suvažiuos daugelio kraštų užsienio reikalų ministrai, tai, šalia darbo posėdžiuose, jie turės užsiėmimo ir tarpusavio susitikimuose, sprendžiant ypač skiras šalis liečiančius klausimus. Taip, pavyzdžiui, jau žinoma, kad JAV valstybės sekretorius Edmund Muskie, tarp 20 numatytų susitikimų, susitiks su Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministru Andriejumi Gromyka rugsėjo 25 d. ir su juo kalbės dėl branduolinių ginklų sumažinimo Europoje.

Už trumposnį darbo savaitę

Cincinnati. — International Association of Machinists 30-ji Grand Lodge konvencija priėmė rezoluciją, kviečiančią kovoti už trumposnį darbo savaitę, nesumažinant atlyginimo.

Ta rezolucija taip pat kvietė išvystyti paramą kongresmano John Conyers bičiui HRI784, kad darbo savaitė būtų sumažinta iki 35 valandų, pagal Fair Labour Standards Act, padvigubint atlyginimas už viršvalandžius ir kad būtų uždrausti priverstiniai viršvalandžiai.

Vernon Jordan, National Urban League prezidentas, sugrįžęs iš ligoninės, kur jis gydyti po pasikėsinimo prieš jį gegužės 29 d., savo pirmojoje spaudos konferencijoje pareiškė, kad niekas jo nesustabdys, kovojant už juodųjų žmonių reikalus.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editorial Assistant & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year \$12.00	United States, per 6 months . . . \$6.50
Canada, Lat. Amer., per year . \$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months . \$8.00
Foreign countries, per year . . \$15.00	Foreign countries, 6 months . . \$8.00

Niekas pagrindiniai
nepasikeis

Vienas jų rinkimus laimės ir per ateinančius ketverius metus šiam galingam kraštui vadovaus: dabartinis prezidentas—demokratas Jimmy Carter arba republikonas Donald Reagan. Dabar tarp jų vyksta labai įtemptos lenktynės bei varžybos. Abudu rinkimams kampanijoms pasimovę išleisti po daug milijonų dolerių. Nesigaili vienas kitam, kaip žmonės sako, kailį aštriai pavanoti, net ir purvais vienas kitą apdrabstyti.

Nė valandėlei nereikia pamiršti, jog tiek Demokratų, tiek ir Republikonų partija atstovauja kapitalo, išnaudotojų, ir tiktai jų interesams. Todėl būtų skaudus savęs apgaudinėjimas bent valandėlei įsivaizduoti, kad jeigu šiuos rinkimus—vietoje Carterio—į prezidento sostą Washingtono atsisėdų Reaganas, tai kas nors naminėje arba tarptautinėje šios šalies politikoje pagrindiniai pasikeis, kad, pavyzdžiui, infliacija mus paliks, kad kainos sustos kilusios, arba atsirast milijonai naujų darbų, arba, kad bilijonai dolerių, kurie dabar kasmet išleidžiami ginklavimui reikalingi, bus staiga nukreipti darbo liaudies gerovės kėlimo reikalingi. To nė vienas jų net nežada.

Kaip žinia, šiuose rinkimuose prezidentintus kandidatus turi ir liaudies partija. Jais yra Gus Hall ir Angela Davis. Bet jiems laimėti, žinoma, kol kas, nėra jokios vilties, jau vien tik dėl to, kad jie balotės bus tik keliolikoje valstijų. Tik tų valstijų piliečiai beturės progą už juos balsuoti. Už juos paduotų balų svarba bus, kad jie bus prieš šiandienines negeroves ir kapitalistines partijas—protesto balsai. Tikslai ta prasme tų valstijų piliečiai raginami už juos balsuoti.

Reikia nepamiršti, kad Hall ir Davis neturi milijonų dolerių propagandai už savo kandidatūras.

GUS HALL
for PresidentANGELA DAVIS
for Vice PresidentLotynų Amerika:
neįveikiamos permainos

Pasaulio visuomenės dėmesį vis dažniau atkreipia dramatiški įvykiai Vakarų pusrutulyje. Štai jau keli mėnesiai laikraščiai nuolat rašo apie tokias šalis, kaip Nikaragva, Salvadoras, Jamaika, Granada, o nuo liepos vidurio—ir apie Boliviją.

Ivykių raidai šiame pasaulio rajone būdingos dvi priešingos tendencijos—liaudies išsivadavimo, demokratinio judėjimo stiprėjimas ir imperialistinių valstybių, visų pirma Jungtinių Amerikos Valstijų, siekimas išsaugoti arba atkurti čia savo viešpatavimą.

Kaip žinia, ilgus metus Washingtonas pažeidinėjo Lotynų Amerikos šalių suverenumą. Jungtinių Amerikos Valstijų naftos, bananų ir kiti "karaliai" laikė savo nuosavybe Venezuelos naftą, Kubos cukrų, Bolivijos alavą, Gajanos boksitus. Amerikos, Anglijos, Kanados monopolijos išstus desimtmečius gaudavo pasakiškus pelnus, išnaudodamos vietinius darbo žmones. Daugelį metų dėdė Samas jautėsi Panamos kanalo ir kitų strateginių atžvilgiu svarbių vietų šeimininkas suverenų Lotynų Amerikos valstybių teritorijoje.

Suprantama, kad Lotynų Amerikos tautos nenori taikstyti su tokia padėtimi, vis ryžtingiau kovojo ir kovoja prieš Jungtinių Amerikos Valstijų diktatą, prieš Amerikos monopolijų ir jų paklusnių marionetų—reakcinių karinių režimų ir diktatūrų—engimą.

Pažiūrėkite, kaip šiandien atrodo politinis Lotynų Amerikos žemėlapis. Greta socialistinės Kubos atsirado ir kitos šalys, kurias vienija bendri tikslai—politinis savarankiškumas ir ekonominė nepriklausomybė. Tai Nikaragva, Gajana, Jamaika, Grenada. Nepriklausomo politinio kurso laikosi pietinė JAV kaimynė Meksika. Žlugo despotiški režimai Sen Liuisijoje ir Dominikoje. Nenutraukia kovos Salvadora liaudis. Plečiasi išsivadavimo judėjimas Gvatemaloje ir Hondūre.

Išsigandęs audringo antiimperialistinio judėjimo Lotynų Amerikoje ir perspektyvos netekti realizavimo rinkų bei pigios žaliavos šaltinių, Washingtonas mėgina sustiprinti ten savo pozicijas. Šio tikslo jis siekia įvairiausiais būdais.

Washingtonas vykdo ekonominę Kubos blokadą ir psichologinį karą prieš Nikaragvą, mėgina nuversti teisėtą Grenados vyriausybę ir organizuoti įsiveržimą į Surinamą. Jis tebedaro spaudimą Argentinai, Venezuelai ir kai kurioms kitoms Lotynų Amerikos šalims, kad jos nežengtų nepriklausomos raidos keliu, laikytųsi antitarybinio kurso,

Kas ką rašo ir sako

DAR FAKTAIS IR
SKAČIAIS APIE
LIETUVĄ SENIAU
IR ŠIANDIEN

Rugsėjo 4 dienos "Gimtąja me krašte" skaitome:
"• Buržuazinėje Lietuvoje 1939 m. buvo 76 tūkstančiai visiškų arba dalinių bedarbių.

• Dabar respublikos liaudies ūkyje dirba 1 milijonas 407 tūkstančiai darbininkų ir tarnautojų (39 proc. jų—pramonėje ir statyboje).

• Tarybų valdžios metais respublikoje išaugo nauji miestai, susiformavo nauji pramonės regionai, susikūrė naujos pramonės šakos. Imonės sustambintos, sudaryti gamybiniai susivienijimai, kurie į vieningus ūkinius kompleksus sujungė gamybinės, mokslo tiriamąsias ir projektavimo konstravimo organizacijas—tam reikia daug aukštos kvalifikacijos specialistų ir darbininkų.

• Dabar respublikos liaudies ūkyje dirba 364 tūkstančiai specialistų su aukštesniu ir viduriniu specialiuoju išsilavinimu. Bendroji žemės ūkio produkcija, lyginant su 1940 m., padidėjo 2,2 karto."

• 1939 m. Lietuvos žemės ūkyje dirbo daugiau kaip 70 proc. visų darbininkų.

• Dabar visuomeniniame žemės ūkio gamybos sektoriuje dirba maždaug 330 tūkst. žmonių. Iš jų—28 tūkst. specialistų su aukštesniu ir viduriniu specialiuoju išsilavinimu. Bendroji žemės ūkio produkcija, lyginant su 1940 m., padidėjo 2,2 karto."

O žurnale "Mokslas ir gyvenimas" (7-80) su pasididžiavimu po antrašte "Keturi pažangos dešimtmečiai" pabrėžiama:

"Lietuvių tauta su dideliu pakilimu ir naujais darbo laimėjimais pažymi 40-tąsias metines, kai Nemuno krašte atkurta Tarybų valdžia. Keturi dešimtmečius Lietuva žengia socializmo keliu. Tai keturi socialinės, mokslinės ir techninės pažangos dešimtmečiai. Komunistų Partijos vadovaujama lietuvių tauta pasiekė įspūdingų laimėjimų visose srityse. Iš atsilikusio agrarinio krašto, kokia buvo Lietuva buržuazijai valdant, broliškų tarybių tautų šeimoje ji tapo išvystytos pramonės ir industrializuoto žemės ūkio ir klestinčios kultūros kraštu. Neregėtai išaugo Respublikos potencialas. Buržuazinėje Lietuvoje nebuvo mokslo tyrimo darbu centro. Todėl darbus atlikdavo atskiri mokslininkai. Po Lietuvos paskelbimo Tarybų Socialistine Respublika buvo įkurta Lietuvos TSR Mokslų Aka-

demija . . . Dabar LTSR AM sistemoje yra 12 mokslinio tyrimo instituto, kuriuose sukoncentruoti pagrindiniai fundamentiniai tyrimai. Daug reikšmingų teorinių ir praktinių tyrimų atliekama visose 12-koje Respublikos aukštųjų mokyklų 39-iose įvairių žinybų taikomojo pobūdžio institutuose. Dabar Lietuvoje yra 13,8 tūkst. mokslinių darbuotojų. Iš jų apie 330 daktarų ir per 5000 mokslo kandidatų . . ."

LIETUVOJE APIE
IVYKIUS KAIMYNIŠKOJE
LENKIJOJE

Rugsėjo 5 dienos Vilniaus "Tiesoje" pranešime iš Varšuvos "Padėtis Lenkijoje" rašoma:

"Gyvenimas Lenkijoje laipsniškai normalėja, nors toli gražu ne visos problemos dar išspręstos. Situacija nėra paprasta. Reikalingos didžiulės partijos ir vyriausybės pastangos, kad būtų rasti ekonominių ir kitų problemų sprendimo metodai—toks dabartinės politinės situacijos Lenkijoje vertinimas buvo pateiktas LjDP Centro komitete įvykusioje spaudos konferencijoje kai kurių šalių žurnalistams. Kartu buvo pažymėta, kad į vyriausybės ir gamyklų komitetų sudarytus susitarimus įtrauktą nemažą nuostatų, kuriuos darbininkų klasė ne kartą svarstė suvažiavimo išvakarėse vykusiose diskusijose. LjDP CK klaida yra tai, kad daugelis pasiūlymų ir pageidavimų, pateiktų partijos VIII suvažiavimo išvakarėse, buvo įrašyti į Lenkijos komunistų forumo nutarimus, bet jų realizavimas sulėtėjo. Sudariusi situacija rodo tam tikrą silpnumą realizuojant nutarimus, ir tai buvo pabrėžta įvykusiame partijos CK plenumo.

Spaudos konferencijoje buvo pabrėžta, kad partija ir ateityje stiprins savo vadovaujamą vaidmenį šalies gyvenime, stiprins ryšius su darbininkų klase, profsąjungų judėjimu. Partija toliau kovos su antisocialistiniais elementais, prisijungusi prie dabartinio proceso Lenkijoje, kad apsaugotų šį procesą nuo tų, kurie nori susteikti jam kitą, antiliaudinį pobūdį. Partija stiprins socializmą ir didins socialistinį darbo žmonių sąmoningumą.

Partijos CK organas "Tribuna liudu" redakciniame straipsnyje pažymi, kad šalyje kaip ir anksčiau veikia jėgos, siekiančios įskiepyti žmonių sąmonėje priešiškus įsitikinimus aukščiausių ver-

tybių atžvilgiu. Bet, nors jų veikla praėjusiomis dienomis buvo aktyvi, jos niekur Lenkijoje nesusilaukė plačios auditorijos pritarimo, nes žmonių nuomonę nulemia įsitikinimas, kad socialistiniai mūsų visuomenės pagrindai nepajudinami.

Šiandieninė Lenkija, rašoma straipsnyje,—tai šalis, kur į vieną mazgą susipynę daug sunkių, opių problemų. Jos pasireiškia įvairiai ir įvairiose grandyse. Šiuo metu reikalus liečia tai, kad mūsų veikla laipsniškai stiprėtų ir darytųsi konkretesnė kiekvienu klausimu, kurį reikia išspręsti."

Tegaila tik pridurti, kad Lenkija nežada atsižadėti socialinio kelių į savo naują ateitį. Liaudis žino, jog tai yra vienintelis teisingas kelias. Lenkijos "vaduotojams" išvijoje tenka nusivilti.

AUKŠTAS DVASININKAS
ŽMOGDUDŽIO ROLEJE

Chicagos marijonų "Drauge" (rugs. 6 d.) korespondencijoje iš Detroito skaitome:

"Amerikos rumunų ortodoksų arkivyskupas Valerian Trifa praėjusią savaitę atvyko į Detroitą iš savo rezidencijos Grass Lake, Mich. ir atidavė imigracijos departamento skyriui savo Amerikos pilietybės dokumentus, kurie buvo jo nuosavybėje per 23 metus. Kaip jau buvo rašyta, arkivyskupiui gresia pilietybės atėmimas federaliniame teisme, kur jis kaltinamas melavimu naturalizacijos dokumentuose, kur jis nuslėpęs, jog jaunystėje jis Rumunijoje buvęs Geležinės Gvardijos vadovaujantis narys. Si pronaciška jaunimo organizacija 1941 metais sukelusi Bukarešte riaušes, kuriose žuvo 236 žmonės, pusę jų Rumunijos žydai.

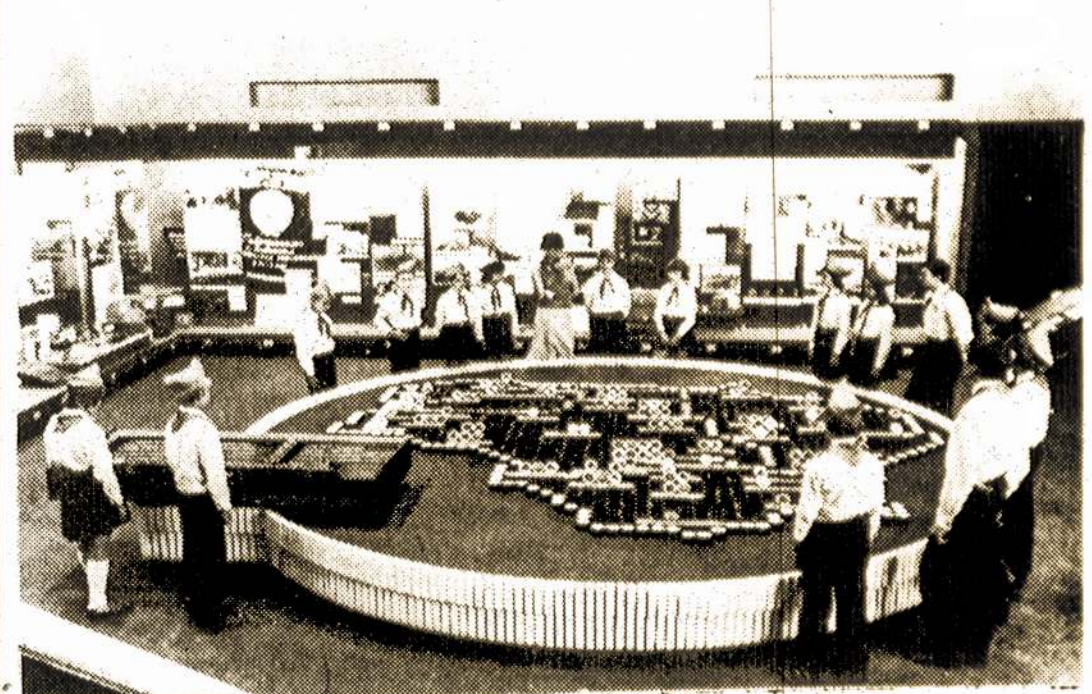
Arkivyskupas Trifa, atiduodamas savo pilietybės dokumentus, per savo advokatą George Woods, buvusį federalinį Detroito prokurorą, pareiškė, jog jo nutarimas atsisakyti pilietybės neturėtų būti laikomas sutikimu su vyriausybės kaltinimais. Advokatas paaiškino, jog arkivyskupiui nusibodo ši legali kova teismuose, kuri jau kainavo jam apie 100,000 dol. Vyriausybė žinojusi visus kaltinimus prieš suteikdama Trifai pilietybę. New Yorko dantistas Charles Kremer, Rumunijos žydas, jau prieš pilietybės davimą apipylė valdžios istaigas įvairiais dokumentais, kad Trifa negautų pilietybės, tačiau jis ją gavo 1957 m."

Dabar būsią bandoma skerdiką išdeportuoti. Taip pat turėtų būti nubausti valdininkai, kurie žinojo arkivyskupo nusikaltimus, bet jam suteikė pilietybę.

Palangos vasaros koncertų salėje šiemet surengtąs devintasis estradinės muzikos festivalis "Baltijos jaunystė-80". Pagal tradiciją į šią pajūrio muzikos šventę kasmet kviečiami vis kiti meno kolektyvai iš broliškų respublikų. Šiemet klausytojai susipažino su Kaliningo miesto folkroko grupe, Belgrado vokalinio instrumentinio ansambliu "Festival", estų, latvių, gruzinų estradiniais ansambliais. Svečių kolektyvai taip pat pasirodė Klaipėdoje, Nidoje, Sventojose, aplinkiniuose rajonuose.

Klaipėdoje koncertuoja Tbilisio valstybinės filharmonijos estradinis kolektyvas "Aisi". B. Aleknavičiaus nuotr.

Minint Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-ąsias metines, Vilniuje buvo atidaryti nauji Lietuvos TSR revoliucijos muziejaus rūmai.

Vienoje muziejaus salių. Moksleiviai prie Lietuvos TSR žemėlapių. T. Zebrausko nuotr.

Ruoškimės "Laisvės"
70 m. sukakties minėjimui
1981-aisiais metais

VINCAS GRYBAS

HITLERINIŲ ŽMOGDUDŽIŲ AUKA

Spalio 3-ąją sukanka 90 metų, kai gimė [1890 m.] Vincas Grybas, lietuvių dailininkas, skulptorius, pažangus kultūros ir visuomenės veikėjas.

1910—1912 metais V. Grybas mokėsi Varšuvos dailės mokykloje. Prasidėjus pirmajam pasauliniam karui, jis buvo mobilizuotas į Rusijos kariuomenę, ten įsitraukė į revoliucinį judėjimą, suartėjo su bolševikais. 1918 m. Užnemunėje V. Grybas dalyvavo kovoje už Tarybų valdžią. 1923—1925 metais V. Grybas mokėsi Kauno meno mokykloje, 1925—1928 metais — Paryžiuje, E. A. Burdelio studijoje.

Gyvendamas Jurbarko, V. Grybas ėmėsi didelių skulptūrinių darbų. Jis sukūrė „Knygnešį“ (Kaune), paminklą S. Daukaiui (Papilėje), „Zemaičio“ paminklą Pasieniūse, nulipdė J. Janonio, P. Vaičiūčio, K. Donelaičio, taip pat K. Markso, F. Engelso, V. Lenino biustus.

Skulptoriaus kūrybai būdingos pažangios, demokratinės idėjos, raiškios, dinamiška realistinė forma. Jo kūriniai atspindi apie didelį V. Grybo talentą.

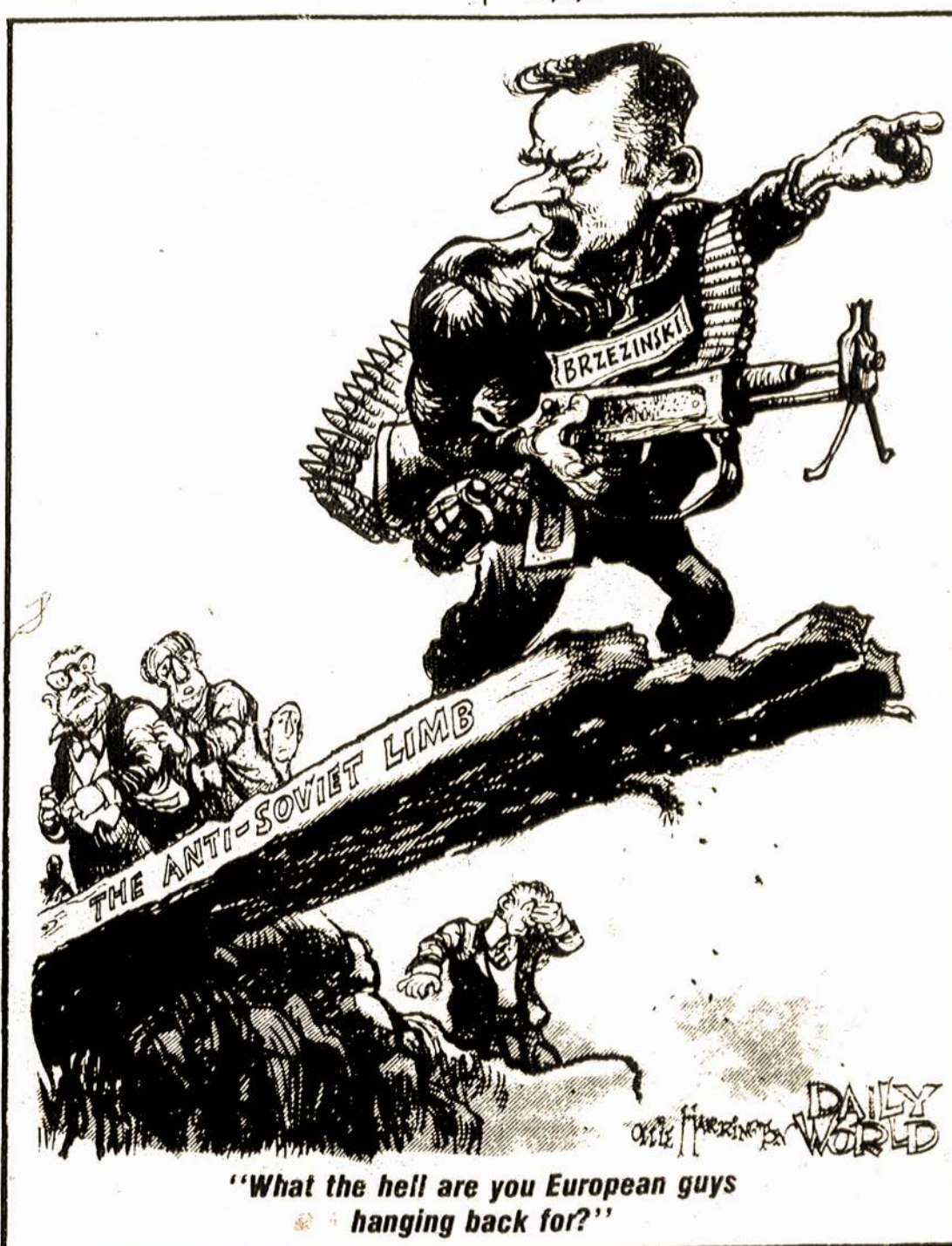
1941 metais hitleriniai okupantai Vincą Grybą nužudė.

"Laikas ir įvykiai"

PATAISYMAS

Praėjusiam numeryje "Laisvės" antram puslapyje antraštėje apie mokslininką Algimantą Kilną įvyko klaida. Antraštė turėjo sekamai skambėti:

ŽYMUSIS LIETUVOS MOKSLININKAS ISRADEJAS. Red.

Amerikoje daug ką išmokau

KALBA MOKSLININKAS ROMAS ŠARMAITIS

Romas Šarmaitis kartu su Charles W. Reynolds iš American Electroplates Society Board of Directors konferencijoje Milwaukee, Wis.

Beveik tris mėnesius Jungtinės Amerikos Valstijose paviešėjęs jaunas mokslininkas iš Vilniaus Romas Šarmaitis rugpjūčio 30 d. iš Bostono pakėlė sparnus atgal į savo kraštą.

Romą mes sutikome savaitę prieš tai, kuomet jis kartu su savo šaunia žmonele Ona, viešėjo pas "Laisvės" redakcijos bei administracijos darbuotoją Ieva Mizarienę. Tada jau buvo paskutinės svečių dienos New Yorke ir jau jis galėjo susumuoti savo kelionės įspūdžių balansą.

Atvykau Amerikon birželio 6 d., į Bostoną. Mano atsiradimas čia dvejojas — būrėjau išskvietimą savo draugų Algio ir Birutės Ličekų iš Los Angeles, o taip pat buvau pakviestas dalyvauti Amerikos galvonestegų draugijos 67-oje metinėje konferencijoje Milwaukee, Wisconsin. Esu išrinktas šios draugijos nariu ir galiu pasakyti, jog esu vienintelis tos draugijos narys ne tik iš Lietuvos, bet ir visos Tarybų Sąjungos, — pradėjo savo pokalbį Romas.

Romas Šarmaitis yra dar jaunas vyras, visai neato-dantis į chemiką, bet labiau panašus į Hollywoodo aktorį. Tačiau jo mokslinė patirtis yra nemaža. Pakliuvęs į Vilniaus universitetą, 1957 m., jį baigė 1962 metais. Nuo to laiko pradėjo darbuotis chemijoje. Šiuo metu jis jau yra Chemijos ir cheminės technologijos instituto kon-

versinių dangu sektoriaus vadovas. Siame institute yra apie 20 atskirų laboratorijų-sektorių, kur dirba iš viso apie 500 darbuotojų.

Romo teigimu, Lietuvos Cheminės Technologijos Institutas yra stambiausia šios srities istaiga visame pasaulyje. Metalų apdailos srityje čia Institutas yra pirmaujan-tis ir visose Tarybų Sąjungoje.

Lietuviai turi ryšius ne tik su tarybiniais mokslininkais, bet ir su vokiečiais, čekais bei kitais.

Dabar po Šarmaičio vizito Amerikoje (jis jau yra antrasis) buvo užmegstas ir plan-tiesnis ryšys ir su JAV šios srities darbuotojais.

Amerikoje yra leidžiamas šios srities specialus žurnalas, pavadintas "Plating and Surface Finishing Journal of the American Electroplates Society", kuris apie mūsų šį Šarmaitį parašė.

Kadangi, kaip sakoma, obuoliai nenukrenta toli nuo obelų, tai ir Šarmaičio min-tys sukosi apie tautiečius Amerikoje, ypačingai tuos, kurie darbuojasi toje pačioje ar panašioje srityje kaip ir pats Šarmaitis.

Jau pačioje konferencijoje Milwaukee mieste jam teko sutikti lietuvių Saulių Simoliū-ną iš Detroito.

Daug gražių žodžių Šarmaitis pasakė tautiečio Alberto J. Saukaičio iš Wayne, Pennsylvania adresu. Saukaitis buvo vienas pirmųjų

Amerikoje padėjęs pagrinda moderniai technikai, pagerinant metalo korozinį atsparumą (šioje srityje jis gavo patentą).

Svetį iš Vilniaus taip pat sudomino ir Petras Meidūnas, taip pat ir Pennsylvania, kuris dirba analitikų metalo apdailos ir metalo paruošimo prieš dažymą srityje.

Šarmaitis turėjo progos sekti ir kitų Amerikos lietuvių darbus. Tai Jurgio Anyso iš Chicago, Gintaro Rėkaičio iš Crown Point, Ind. bei kitų.

— Buvo gera proga ne tik jiems papasakoti, bet ir iš jų nemaža sužinoti, — teigė svečias iš Vilniaus.

Per nepilnus tris mėnesius Romas Šarmaitis su savo malonia palydove — Ona, sužinojo ne tik nemaža mokslinių žinių, bet ir galėjo pakeliauti po platų Amerikos kraštą. Bostonas, New Yorkas, Chicago, Milwaukee, Los Angeles, San Francisco, Havaia, vėl Chicago, Tada Florida, vėl New Yorkas ir Bostonas — buvo pagrindiniai kelionės laiška.

Paskutinė savo viešėjimo diena, Romas jau žvelgė namų linkui. Rūpėjo paliktas darbas. "Turėsiu daug dirbti, kol pasivysiu", — kalbėjo jis. O jo žmonelė Ona, kuri apie save nenorėjo pasakoti, kukliai pažymėjo, jog esanti tik vaikų augintoja, labai rūpinosi, kaip sekasi namuose pasilikusiems dviem berniukams. Čia tik reikia pridėti, jog ji dirba Vilniaus miesto maisto prekyboje ekonomiste.

Na, abiem mieliem svečiam nieko kito nebuvo galima palinkėti kaip daug sėkmės kelionėje ir jų visuose darbuose Vilniuje. E. Suv.

KURIAMI BRANGAKMENIAI

Laboratorijoje išaugintas vertingas mineralas — turkis. Šis žydras brangakmenis ypač buvo vertinamas Rytų kraštuose. Gamtoje jie mineralai formuodavosi iš silicio, jono, meto, o laboratorijoje — tik kelias dienas, — rašoma žurnale „Sovetskij Sojuz“. Turko gamybos technologija sukurta sąjunginėje Mineralinių žaliavų instituto (Vladimiro srities). Ten buvo sukurta ir granatų — rožinių, avelininių, gelsvų, oranžinių, melsvų ir žalių. Tyrimai patvirtino, kad dirbtinių būdu sukurti vertingi mineralai — tapatūs natūraliems kristalams.

Kodėl jie neatsideda vien maldai?

Visai nesame linkę leistis į filosofines šnekas religijos klausimais, nors šio rašinio imtis paskatino Antano Paškaus straipsnis "Amerika dievų rinkoje", paskelbtas dviejuose "Aidu" numeruose — kas dėl filosofijos, religiotyros ar kitų reikalų, tai tegul ginčijasi patys katalikai arba tegul tą straipsnį, jeigu ras reikalo, nagrinėja Tarybų Lietuvos mokslininkai. Mums rūpi žymiai paprastesnis reikalas: padėti suprasti, kaip "Aidu" katalikai, rašantys apie moralę ir kitus šventus dalykus (o svarbiausia: dėl to ir rašantys, kad kitus mokytų idealų ir dorovės), patys labai nusideda savo elgesiu moralei, dorovei, idealizmui ir t. t. Žodžiu, mes renkamės, jei taip galima sakyti, primityvesnį uždavinį: parodyti pačių "Aidu" raštas, kaip žmonės, įtikinėjantys, kad Amerikos civilizacija ėmusi blėsti todėl, jog atsisakiusi daugelio valstybinio statinio krikščioniškų principų, savo darbas ir elgesiu būtent ir parodo, kad jų skelbiamų krikščioniškų principų laikymasis visiškai neprisideda prie dorovės ar idealizmo skatinimo pačių skelbėjų elgesyje!

Tad iš karto kyla klausimas: jeigu net žmonėms, kurie skelbia, jog Amerikos išsigelbėjimas — grįžti prie krikščioniškų principų, tie principai netrukdo veidmainiui, siūlyti žmoniškumo vardu nežmoniškumą ir t. t.; tai ar visas straipsnis nepasirodys pastatytas ant byrancio smelio kojų, tiksliau — ant netiesos?

Neturėdami per daug laiko ir reikalo polemizuoti su A. Paškau dėl jo programos, iš karto norime atkreipti dėmesį į momentą, kuris patvirtins mūsų mintį dėl Amerikos lietuvių teologų nesugebėjimo sudurti galus su galais, suderinti teoriją su praktika.

A. Paškus nepatenkintas ne tik dėl to, kad dalies katalikų klierikų ir vienuolių auklėjimas yra "nuspalvintas tirštomis socialinio teisingumo spalvomis", bet ir dėl to, kad yra katalikų dvasiškų, kurie, matydami socialinę neteisę ir žmonių skria-

das, prisideda savo veiksmais prie kovos prieš priešpaudą, nepajėgia likti abejingi neteisębei ten, kur ją galima pašalinti. Tai ypač akivaizdu Lotynų Amerikos kraštuose, kur išgalėję negailestingi despota, perkekę turtais ir palaikomi (deja!) apie žmogaus teises kalbančių (kokia demagogija šiuo atveju!) JAV valdovų, negailestingai engia skurdančių iškampintus dirbančių žmonių mases, žiauriai trempia jų elementarias teises. Bet štai savo profesijos žmonių kova prieš žmogaus kančias kaltininkus pasirodo labiausiai ir nepatinka lietuvių teologui, kalbančiam apie tikėjimą ir dievą kilnumą, religijos žmoniškumą, išsigelbėjimą krikščionybėje ir panašius katalikybės pranašumus:

"Lengvai paveikiamos vienuolių ir klierikų galvos tuoj pasineria į laisvo ir demokratiško socializmo idėją. Užtuot atsidavę maldai, studijoms, aukai ir Dievo garbinimui, jie metasi į kovą už žmogaus teises. Gi gindami žmonių teises, jie daugiausia Dievo vardu puola diktatorių (dešiniuosius) ir išnaudotojus. Tačiau, anot James W. Shall, toks politinis veikimas, prisidengęs atsinaujinimo kauke, nei skurdą pašalina, nei vargšams Dievą parodys. Priešingai, supolitintas tikėjimas išplėsi iš vargšų širdžių Dievą, kaip jų galutinį tikslą" (74 psl.).

Taigi, vargšai, verkite ir toliau be žemės, be mokslo, be prošvaistės auginti žmoniškai vaikus, skurskite, nes matysite vieną galutinį tikslą — dievą, o Dievalyje, Stresneriai, Somosos, Pinočetai ir kiti žiaurūs despota, perkekę turtais, mylintys dievą ir jo vardu kanstantys jus, skurdžius begalinius, tegul tvarkosi kaip nori.

Tai leiskite paklausti, kokia teise A. Paškus, "Aidai" ir jų bendraminčiai iš lietuvių kunigijos kalba apie žmoniškumą, demokratiją, žmogaus teises, laisvę ir dievą širdyje? Kokia teise, jeigu jie sutinka palikti padėti, kur vyraus skurdas (tą žodį jie patys naudoja, vadinas, ji esant pripažįsta), kur prieš diktatorių (su kokių nepasi-

tenkinimu rašo A. Paškus — "Dešiniuosius") niekas nepasakys, kur niekas jų nelies?

Kokie žiaurūs, kokie nežmoniški tie "krikščioniški principai", kuriuos skelbia A. Paškus!

Ir kokia patyčia skamba jo žodžiai: "(...) veidmainingas žmogaus teisių vykdy-mas paklupdė net kai kuriuos vakariečių draugus"!

Veidmainingas — tai reiškia: rūpinimasis nežmoniškais skurdžių būklės likidavimu, kuris imanomas tik per kovą prieš žiauriuosius diktatorių, nes jie patys žmoniškumu nesirūpina ir nesirūpina. Priešingai!

Vadinas, pagal A. Paškų garsusis Lotynų Amerikos poetas Kardenalis neturėjo kovoti prieš Somosą, nes "nei skurdą pašalina, nei vargšams Dievą parodys"? Kaip baisu taip samprotauti! Bet Kardenalis kovojo,ėjo drauge su visa tauta ir Somosą išvijo. Kodėl A. Paškus neparašė: be reikalo tai darė poetas-kunigas, nes vis tiek Nikaragva rojus žmoniems nesukūrė Somosos nuikotoje Nikaragvoje, tegul geriau būtų Somosą, toks savas A. Paškaus tipo "humanistams" ir toks visos tautos nekenčiamas, tegul būtų toliau šaudęs į taikių žmonių demonstracijas, kurios turbūt nereikalingos šių "humanistų" samprata demokratijai ir laisvei, kurios net žalingos, nes gal joms pritaria komunistai. Tegul žudy-tų! O gal A. Paškus ir "Aidai" A. Somosą laiko demokratijos mylėtojų pavyzdžiu? Tada reikėjo jam eiti į Nikaragvos vargšų būrius, mokyti juos dievo meiles ir ištikimybės Somosai!

Tar turbūt ir gerai, jog dešinieji diktatoriai nužudė bažnyčioje Salvadoro arkivyskupą, gerbiamas teologe A. Paškau? Turbūt gerai, nes išeivių katalikų spauda nei protestus skelbė, nei piktinosi diktatoriais (dešiniiais), kurie stumia vargšus nuo dievo ir kurie kunigus žudo...

Stai jums kaip supranta žmogaus teises lietuvių kunigai Amerikoje! Ir elgiasi kaip tikriausi veidmainiai.

Lotynų Amerikos ir kitų

kraštų kunigams jie pataria atsidėti maldai, studijoms, aukai ir dievo garbinimui. O ką jie pataria Lietuvos kunigams ir ką jie patys daro? Nei atsideda maldai, nei religinėms studijoms, nei aukai, o imasi to politinio veikimo, "supolitinto tikėjimo", kurį smerkia kovojančių prieš išsigimusius diktatorių kunigų praktikoje! Tai kodėl jie kiršina Lietuvos kunigus kovoti prieš Tarybų valdžią (ar tai ne politika?), kodėl jie leidžia melo pilnas "kronikas", kurstančias prieš tarybinius įstatymus (ar tai ne politika?), kodėl jie visur ir visada lenda į politines organizacijas, jų pagalba siekia užgrobti pasaulietiską valdžią (ar neprisimenate 1919-1940 metų Lietuvoje?), kodėl jie nuolatos politikuoja savo spaudoje ir knygoje (ar ne tokia jų veikla ir čia išeivijoje?)!

Atsidėkite veidmainiai, — net jeigu jūs esate tokie inteligentiški ar net intelektualūs teologai, kaip A. Paškus, — maldai, studijoms, aukai ir dievo garbinimui, jeigu imatės įtikinėti — net ir tokiam rimtame žurnale, kaip "Aidai", — kad tik "krikščioniškuose principuose" esąs žmonių išsigelbėjimas, nes kas patikės, kad jūs, savo veikla klaurai politikieriškai, turite bent lašą padarumo, mokydami kitus nesikišti į politiką, nesiminti "supolitinto veikimo"!

Argi tokie nedori "principai" gali išgelbėti Ameriką, suvilioti dorus žmones?

J. Rinkevičius

[Iš kairės] B. Vasiliauskas ir Juozas Gečas derina vargonus. A. Sabaliausko nuotr.

Vilniuje, Respublikiniame kultūros paminklų restauravimo trešte, yra vargonų restauravimo dirbtuvė. Restauruotus ir sumontuotus vargonus derina žinomas vargonininkas, tarprespublikinio M. K. Ciurlionio konkurso laureatas Bernardas Vasiliauskas ir puikus vargonų žinovas Juozas Gečas. Pirmasis dirbtuvių įkūrėjas Rimanto Gučo ir viso kolektyvo darbas — Gerosios Vilties koplyčios vargonai. O pirmasis brandus, anot vargonų meistro, darbas — Pažangiosios mokslo minties muziejaus Oginskių koplyčios vargonai. Paskui buvo restauruoti vargonai Vilniaus V. Kapsuko universiteto kolonų salėje, paminkliniai vargonai Kaune.

Vilniečiai turi daug užsakyimų ir iš kitų respublikų. Leningradiečių užsakymu iš Peterhofo muziejaus atvežti ir baigiami restauruoti XIX amž. pradžios laikrodžio vargonėliai su automatu.

Dabar vargonų restauravimo meistrų laukia naujas didelis darbas — Pažangiosios mokslo minties muziejaus didžiųjų vargonų restauravimas.

AŠTUONIOS DIENOS AFGANISTANE

FILIPAS BONOSKIS

Tąsa iš praeito num.

Žodžiu, vienoje informacijoje 9 kartus aptinkame įrodomą melą — sąmoningą, piktavališką, atvirą melą, kuriuo siekiama suklaidinti viešąją nuomonę, priešiška iuteikti JAV ir, žinoma, visus kitus lengvatikius visame pasaulyje, kuriems sunku patikėti, kad amerikiečiai galėtų taip pikta meluoti!

Melagingus pranešimus diktavo pikta valia. Juk įsakymas buvo pavaizduoti įvykius taip, kad tarybiniai daliniai atrodytų okupacine jėga, brutaliai slopinančia nepaklusniuosius, naikinančia religiją ir susidorojančia su priešininkais!

Tų pranešimų turinys, o ypač tas begėdiškas įžulumas, su kuriuo jie buvo pateikiami, turėjo savotiškos arogancijos, tarsi visi tie laikraščiai, atvirai ginantys savo klases interesus, būtų kalbėję: „Žinoma, mes meluojame. Meluojame apie Afganistaną, kaip anksčiau melavome apie Vietnamą ir Korėją, kaip melavome apie „tarybinę grėsmę“. Na, ir kas? Ką jūs padarysit?"

Tai, ką mes matėme Afganistane, buvo nusikaltimas — Amerikos žurnalistinio verslo, Amerikos žurnalistų nusikaltimas, kurio jiems gyvenime jau niekada nepavyks išpirkti ir kuris dar kartą parodė, kad veltui jie pretenduoja į „laisvų žurnalistų“ vaidmenį. Jie nėra ir, stoję aršios imperializmo politikos pusėn, niekada nebuvo laisvi. Jie yra monopolijų samdytiniai.

Paskui buvo pranešta, kad vasario 4 dieną Bžezinskis aplankė Pakistaną ir stengėsi įpiršti šiai tautai, paskendusiai XII amžiaus tamsybėje, kur vagims dar kertamos rankos, piktadarių viešai plakami ir neįtikimos žmonos užmušamos akmenimis, XX amžiaus ginklus, Amerikos technika patikima rankoms, kurios dar išdūrė akis savo priešams!

Pagal pranešimus, Bžezinskis lankėsi Chibero perėjoje ir pro stebėjimo posto langus dairėsi anapus sienos į Afganistaną. Jam pasiūlė kinišką automatą, kad jis iššautų į Afganistaną — bent į jo pusę! Sako, jis vis tik atsisakė.

Hitleris, kiek mums žinoma, taip pat nešaudė. Jis įsakinėjo šaudyti kitiems. Neatsitiktinai tas automatą buvo kiniškas. Juk nei metalo nebuvo praėję nuo Kinijos intervencijos Vietname, kur iš tokių pačių automatų čia buvo šaudomi vyrai, moterys ir vaikai. Tik Vašingtonas tada tylėjo!

Taigi, štai kaip buvo paleidžiamos į apyvartą „naujienos“ iš Afganistano, kurios plūdo į lengvatikių ir apkvatusių žmonių galvas. Melavo vienas kitą aplenkiami — ir dideli, ir maži. Pavyzdžiui, žurnalas „Taim“ kelis kartus pranešė, kad afganiai pakeisti rubliais. Žinoma, tai buvo melas. Žiūriu į dešimties afganių vertės pinigą, kurį parsivežiau kaip suvenyrą. Jame dar Mohamedo Daudo veidas, nors ir užbrauktas. Bus nauji pinigai, bet aš galiu užtikrinti žurnalą „Taim“, kad ir jie bus afganiai.

Bet ir tokios nesąmonės skelbimas turi savo išskaičiavimą. Juo sąmoningai siekiama parodyti, kad „sovietai“ neturi sveiko proto, kad jų veiksmų motyvai visai nepagrįsti, kad eilinis amerikietis jų niekada nesupras. Karikatūrose, mirgančiose Amerikos televizijos šou, šnipų romanuose, vaikų komiksuose ir kituose masinės informacijos šaltiniuose, tarybiniai vadovai ir eiliniai piliečiai vaizduojami tokie, kokiais Amerikos reakcija pageidautų juos matyti. O gal pavyks įkalti normaliam vidutiniam amerikiečiui į galvą mintį, kad tarp jo ir tarybinio piliečio nėra jokių bendrų bruožų? Jei pavyktų pavaizduoti Tarybų Sąjungą kaip šalį, kuriai vadovauja neprotingi žmonės, tada galima būtų griebtis dar baisesnių ekstremistinių kaltinimų ir veiksmų prieš TSRS.

Paskui aš dalyvavau antroje Babrako Karmalio spaudos konferencijoje, lankiausi ir kalbėjau su studentais Kabulo universitete (šiuo metu ten 10 000 studentų), turėjau interviu su dviem partijos Centro Komiteto nariais, kalbinau „eilinius“ žmones turgavietėse (kur, Bi-Bi-Si pranešimais, „puolami rusai“). Pagaliau atėjo ir sausio 17-toji, kada susiruošiau skristi iš Kabulo atgal į Maskvą. Tuo metu baigėsi ir Afganistano vyriausybės kantrybė Amerikos korespondentų atžvilgiu. Amerikos žurnalistas buvo išprašytas. Afganistanui įgriso ir jie, ir jų pranešimai. Tokius pranešimus jie galėjo sėkmingai kurti ir sėdėdami Niujorke, Londone ar Paryžiuje.

Mano kelionė baigėsi beveik panašiai, kaip ir prasidėjo. Sausio 9-osios rytą mane pasitiko laikraščio „Herald Tribjun“ melas. Panašus melas mane ir išlydėjo. Jau man sėdint Kabulo aerouoste ir laukiant gerą valandą vėluojančio lėktuvo, čia visai šalimais „vyko mūsų“ — kaleno automatai, staugė lėktuvai, riaumoję tankai, tik aš nieko nemačiau ir negirdėjau! Tas pats „Herald Tribjun“, jau man sugrįžus į Maskvą, skelbė, kad, „sprendžiant iš pranešimų, kurie pasiekia diplomatus Pakistanu, šalia Kabulo aerouosto šiaudien tarp tarybinų dalinių ir Afganistano armijos junginių užvirė mūšis. Nepatvirtintais duomenimis (aha! vis dėlto, nepatvirtintais!) susidūrimai įvyko ir prie Bala Hasaro forto... Diplomatai pranešė girdėję skraidant lėktuvus ir šaudant; jų manymu, buvo šaudoma iš lėktuvų, nors dėl to jie nėra tikri“.

Tuo metu, kai visa tai vyko, aš pirkau riešutų tame pačiame aerouoste! Maskvoje perskaičiau, kad „Pravdos“ korespondentas kalbėjėsis su Afganistano armijos generalinio štabo viršininku generolu leitenantu Babadžanu. Generolas, aišku, negalėjo nežinoti, ar vyksta karas, ar ne. Korespondentas paklausė jo, ką jis galvojęs apie „pranešime“ minimus mūšius netoli Kabulo aerouosto. Generolas atsakė: „Kokia nesąmonė!“ Nebuvo jokių susidūrimų, kaip nebuvo ir jokių maištaujančių dalinių. Imperialistai griebiasi prieš mus propagandinio karo, nes mes stojame pažangos jėgų pusėn. Jiems nepatinka pasikeitimai Afganistane ir mūsų draugystė su Tarybų Sąjunga. Bet mes patenkinti, kad šiuo kritišku momentu Tarybų Sąjunga yra mūsų pusėje. Afganų karininkai ir kareiviai laiko tarybinius draugus savo broliais“ („Pravda“ 1980 m. sausio 28 d.).

[PABAIGA]

SPECIALIAI "LAISVET"

Prisimenant polemiką
dėl ateities

V. KAZAKEVIČIUS

Ar tik dvigubai
trigubai daugiau?

Kai 1967 m. Vilniuje išėjo Lietuvos gamtos temomis antologija "Graži tu, mano brangi tėvyne", bostoniško Juozo Girniaus redaguojami "Aidai" ją sutiko su piktumu nepritarimu, kuris dvelkė politikieriška neapykanta. O knygoje "Lietuvių literatūra svetur" (1968 m.) J. Girnius daug filosofavo bei deklaravo apie tėvynės ir išeivijos literatūrų bendrumą, apie išeivijos literatūros "grįžimą" į tėvynę (tarytum ji ten būtų buvusi sukurta, o paskui "išvykusi"), apie tariamą "egzodo literatūros" pranašumą ir drauge apie tai, jog vis dėlto—"skaudu tai konstatuoti, bet reikia nuolankiai pripažinti, kad tik namuose, tėvų žemėje, gali laikytis ir tautinė, ir kūrybinė gyvybė". Tačiau, kada išėjo knyga, kurioje greta tilpo Lietuvos ir išeivijos rašytojai (panašius lietuviškų knygų antitarybininkai svetur neleidžia), šnekos apie patį svarbiausią—apie bendrumą—kaip mat išgaravo, ir "Aidai" surado antologijoje visą eilę "klastų" bei pavojų...

Tiesa, savo "Žvilgsnyje į egzodo literatūrą" J. Girnius, prisimindamas šią antologiją, rado, kad daugelis jos brožuų neatitinka jo rašinio ilgiams, neretai—dėl idėjinio-angažuotumo-demagogiškam išvedžiojimams, jo skambiai dramatiškoms "teorijoms", bet faktą paslėpė po kitais, nemažiau vingriais" aiškinimais apie pasikeitusią "laikyseną". "Aiduose" kalbėta kitaip—tiesmukiškai, politikieriškai ir nedraugiškai. Tai tik patvirtino, jog klerikalai, tegul ir liberalais besijaučiantys, ne turi teisės reikalauti iš kitų objektyvumo.

J. Girnius juk rašo: "tiesa: objektyvumas, kaip dalykiškas bešališkumas, komunistams yra svetimas". O tėvynės ir išeivijos literatūrų santykiai ir tada, ir vėliau rodė, kad šio teiginio autorius ir jo aplinka neturi jokios moralinės teisės apie gerus objektyvumą—kaip "dalykiško bešališkumo"—siekius kalbėti, nes tas "dalykiškas bešališkumas" niekaip neišsiverčia be antitarybinio ir antikomunistinio pasipolitavimo...

Praejęs laikas visiškai sugriovė daugelį "Žvilgsnio į egzodo literatūrą" svarbiausių teiginių patiems jų autoriams. Tačiau antitarybinės išeivijos ideologai pasižymi viena neišgyvendinama liga—nesugebėjimu suprasti praeities klaidas, jas pripažinti ir istorinio mąstymo bei lyginimo pagrindu viešai jų atsisakyti. Netgi tada, kai praktikoje atsisako...

Tad, prisimindami to netolimo meto polemikas (tiksliau—vienapusius kaip kurių, kaip J. Girnius, blaiviau, realistiškiau mąstančių antitarybininkų rašinius) dėl išeivijos literatūros (tame tarpe—jos santykių su tėvų kraštu) ateities, galėtume smulkiau paanalizuoti tą patį "Žvilgsnį į egzodo literatūrą" ir atskleisti daugybę principinių jo netikslumų, klaidų arba nedorybių. Bet šį kartą rūpi kiti prisiminimų polemikos dėl literatūrų ateities momentai, susiję dar ir su tuo leidiniu, o taip pat su mūsų literatūros nūdiena.

Visai kito pobūdžio nepasitenkinimą dėl antologijos "Graži tu..." pareiškė tada

priešingoje Amerikos pusėje gyvenęs, visiškai ne filosofas, o publicistas Bronys Raila. Jo gausių demagoginių išvedžiojimų arba—monologų apie tėvynę ir tėviškę (kitai jo "Dialogo su lietuvišiais" rašinių dėl antologijos negalėčiau pavadinti, nors ir sietu geriausia pažintis—tiesa už vis svarbiausia!) viena iš temų buvo tokiais sakiniiais suformuota: "Šiaip užsienio lietuvių poezija užbaigiama su A. Mackumi. Bet užtat sovietinės literatūros autorių dvigubai trigubai daugiau ir daugybė jaunų, užsienyje dar niekam negirdėtų. Tai "brangiosios tėvynės" ateitis" ("Dialogas su lietuvišiais", 1970 m. 116 psl.).

B. Raila norėjo šiais keliais sakiniiais labai daug pasakyti. Girdi, pirmiausia, antologija neteisingai pateikusių lietuvių literatūros vaizdą: išeiviska esanti sumenkinta, o Tarybų Lietuvos—pagrąžinta, pagerinta. Antra, išeiviska užbaigiama A. Mackumi, kai už jo esąs dar kai kas daugiau. Trečia: Tarybų Lietuvos jauni rašytojai (nesidomint jų literatūrinio pajėgumu) netiktų antologijoje, nes jie—tik "užsienyje dar niekam negirdėti autoriai", tad apie juos telieka atsiliepti su pašaipa, kaip apie "brangiosios tėvynės" (randama iš ko piktai šaipytis!) tariamą ateitį.

Kartais stebėtina: toks mokantis mąstyti žmogus (tai patyriau iš tiesioginio bendravimo) visiškai nesugeba realistiškai galvoti savo monologinės polemikos įkarštyje (tai matyti ir iš minėtų rašinių): pavyzdžiui, jis negalėjo pasiūlyti tai antologijai jaunesnio išeivijoje už A. Mackų, jis turėjo žinoti, kad tie "niekam negirdėti autoriai" iš tikro yra realiausia lietuvių literatūros ateitis (ką ir įrodė lietuvių literatūros nūdienė praktika), pagaliau, jeigu jis tikėjo, jog tautinės gyvybės pagrindas—kultūrinis išsivystimas, privėlėjo apsieiti be patyčių, o realistiškai ir su meile nagrinėti kūrybinę lietuvių nūdienos realybę. Deja... Žmogus širdo, pyko, polemizavo užsimerkęs ir prikalbėjo per vieną sykį tiek netiesos, kiek kitam užtektų labai ilgiems dešimtmečiams. Lėmė: B. Railai pašėlusiai trūko protingos meilės ir pagarbos lietuviškai kūrybai tėvynėje. Todėl ir jo replikos dėl lietuvių literatūros ateities, žvilgtelėjus net į tokį labai sąlygiškai atstovaujantį lietuviškai poezijai leidinį, kaip minėta antologija, liko tik pasižadimas publicistiniais sakiniiais. Forma, tik ne turinys, be kurio vargana bet kuri polemika ir publicistika...

Tie "užsienyje dar niekam negirdėti autoriai" (kas norėjo, juos girdėjo, kiti sužinojo iš antologijos, na, o Lietuvos rašytojas neįgyja savo tikrosios vertės vien dėl to, jei ji pripažįsta kuris nors antitarybininkas...) visai netrukus tapo žinomais lietuvių rašytojais, prie kurių negalėjo ir lygintis nors vienas po 1970 metų atsiradęs išeivijos literatas. Tai netrukus paliustruosime faktais. O Lietuvoje tuo metu buvo ir po to atsirado ne dvigubai trigubai daugiau jaunų rašytojų, negu jų svetur buvo, o dešimteriopai ir dar daugiau kartų! Kad taip, atsitiks, nebuvo sunku suvokti tiems, kas suprato perspektyvą ir

ateitį, remdamiesi lietuvių literatūros realybe, o ne smaginosi publicistinio įnirtimo žaismu. Šiuo klausimu J. Girnius pasirodė žymiai didesnis ir blaivesnis realistas, negu pertekęs publicistinių emocijų B. Raila.

Tiesa, ne vienas B. Raila tada norėjo galvoti, kad išeiviska literatūra turinti kūrybinę konkrečią ateitį, kad jaunieji Lietuvos autoriai negali užtemdyti tų vilčių. Kai tada Lietuvos spaudoje rašiau apie naujos generacijos antitarybinę emigracijos literatūroje galimybių ribotumą ir prarastas perspektyvas (ar nebuvo tai "Nemuno" žurnale?), Kęstutis Keblys, geras dabar pažįstamas ir doras, objektyvus daugelio lietuvių literatūros čia ir ten knygų vertintojas, paskelbė poleminių straipsnių, kuriuose mėgino man išaiškinti, kad per daug skubu "užkalti karštą", kad yra štai tie ir štai kiti jauni išeivijos autoriai, kad jie žada naujos generacijos ateitį ir t. t.

O tarytum tos ateities garantijos patvirtinti jo paties vadovaujama "Ateities" leidykla pateikė dešimties pačių jauniausių emigracijos poetų antologiją "Tiltai ir tuneliai" (1969 m.), kurioje spausdinosi su pažadais daugiausia jau svetur gimę ir augę lietuvių vaikai. Tai buvo naujausios, ketvirtosios pokario išeivijoje, kartos žmonės, turėję tėti kūrybinę lietuvių gyvybę svetur. Dar daugiau: K. Bradūnas išeiviskos poezijos antologijai irgi parinko tų pačių jauniausių literatūros mėgėjų eilėraščių, kai kurių net iš rankraščių (!), kad tik įtikintų mus, jog antitarybinės išeivijos literatūra dar vis pasipildo naujais talentais, kad ji gyvybinga ateities daigais (Tiesa, esama tik poezijos pavyzdžių, apie beletristiką seniai nebekalbama, nes jauniausias jos atstovas K. Almenas yra gimęs 1935 m. ...)

Ir ką gi? Praėjo nuo to laiko daugiau kaip dešimt metų, o iš dešimties "Tiltų ir tunelių" autorių vos vienas išleido eilėraščių rinkinį (T. Pautienūtė, 1975 m.). Kiti iš viso išnyko iš literatūrinio akiračio (tik M. Pakalniškytė parašė apysaką jaunimui). Tuo labiau sužlugo K. Bradūno "išrinktieji". Tiesa, pasirodė kelios kitų knygėlės (Z. Bilaišytė, E. Juodvalkytė), bet nė viena netapo reiškiniumi ar įvykiu net išeiviskos literatūros mastu. Sakytume B. Railos žodžiais, tai vis tik tokia "laisvojo pasaulio" ateitis"...

Palyginus šį rezultatą su tuo, kas per dešimtmetį ar du pasiekta Lietuvoje, buvęs nepasitenkinimas dėl "dvigubai trigubai daugiau" atrodė klaidus nesupratimas, visiškai nesuvisiškumas realybe. Juk visais atžvilgiais—šimteriopai daugiau. Žvilgtelėkime!

Bus daugiau

ZVIRBLIAI
KAMČIATKOJE

Nors naminiai žvirbliai paplitę beveik visame pasaulyje, tačiau Kamčiatkos pusiasalyje iki šiol jų nebuvo. Jie nepaėgla persikristi didžiulius vandens plotus arba įveikti tundrą, kuri skiria pusiasalį nuo įprastinių jų gyvenamųjų vietų. Patiems žvirbliams keliauti taip toli, matyt, ir nerūpėjo, bet vietiniai gyventojai, ypač atvykę iš kitų kraštų, jų ilgėdavosi. Juk sparnuočiai pasaulyje maža tokių paukščių, kurie būtų taip suiję su žmogumi, kaip paprastai, niekada nenusimenantis pilkasis žvirblis. Kas atvežė žvirblį į pusiasalį, nežinoma. Galimas dalykas, kad jie čia atvyko „zuikiais“ transporto laivais, tačiau dabar Kamčiatkos Petropavlovsko miesto gyventojai ateina prie duonos kombinato pasiklausyti naminių žvirblių diskusijoms, kuris į jį prineša gimtuosius kraštus.

"La gran farsa"—didelė komedija vadinama šios moters gen. Pinochet plebiscitą. Vaizdas iš Čilės sostinės Santiago, kur ta proga įvyko demonstracijos.

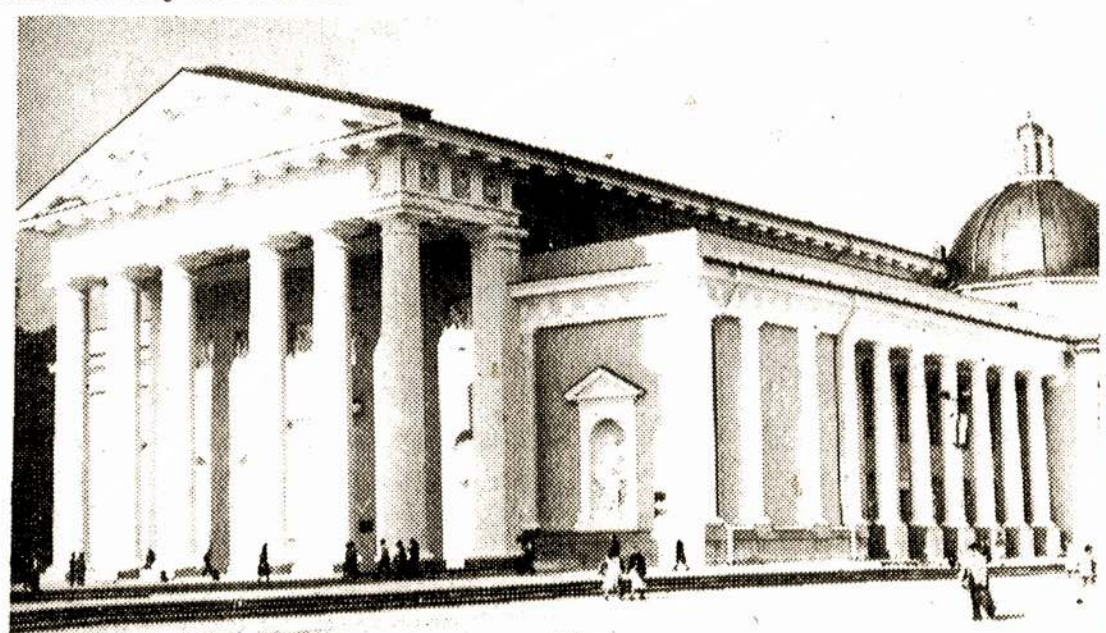
ATJAUNĖJĘ RŪMAI

Vaisiomis spalvomis sutvisko, tarsi pajaunęjo Vilniaus katedra. Šie maždaug prieš porą šimtų metų pastatyti pagal žinomo mūsų architekto Lauryno Stuokos-Gucevičiaus projektą rūmai laikomi sąjunginės reikšmės architektūrinio paminklu, rūpestingai prižiūrimi ir saugomi.

Neseniai keletą mėnesių Vilniaus katedrą ir prie jos esančią varpinę gaubė statybininkų pastoliai. Atėjo laikas remontuoti fasadus. Geriausi restauravimo specialistai rūpestingai pašalino dažus iki pirmųjų tinko, atkūrė lipdytas detales, kurias suardė laikas, stogą vėl padengė varine skarda.

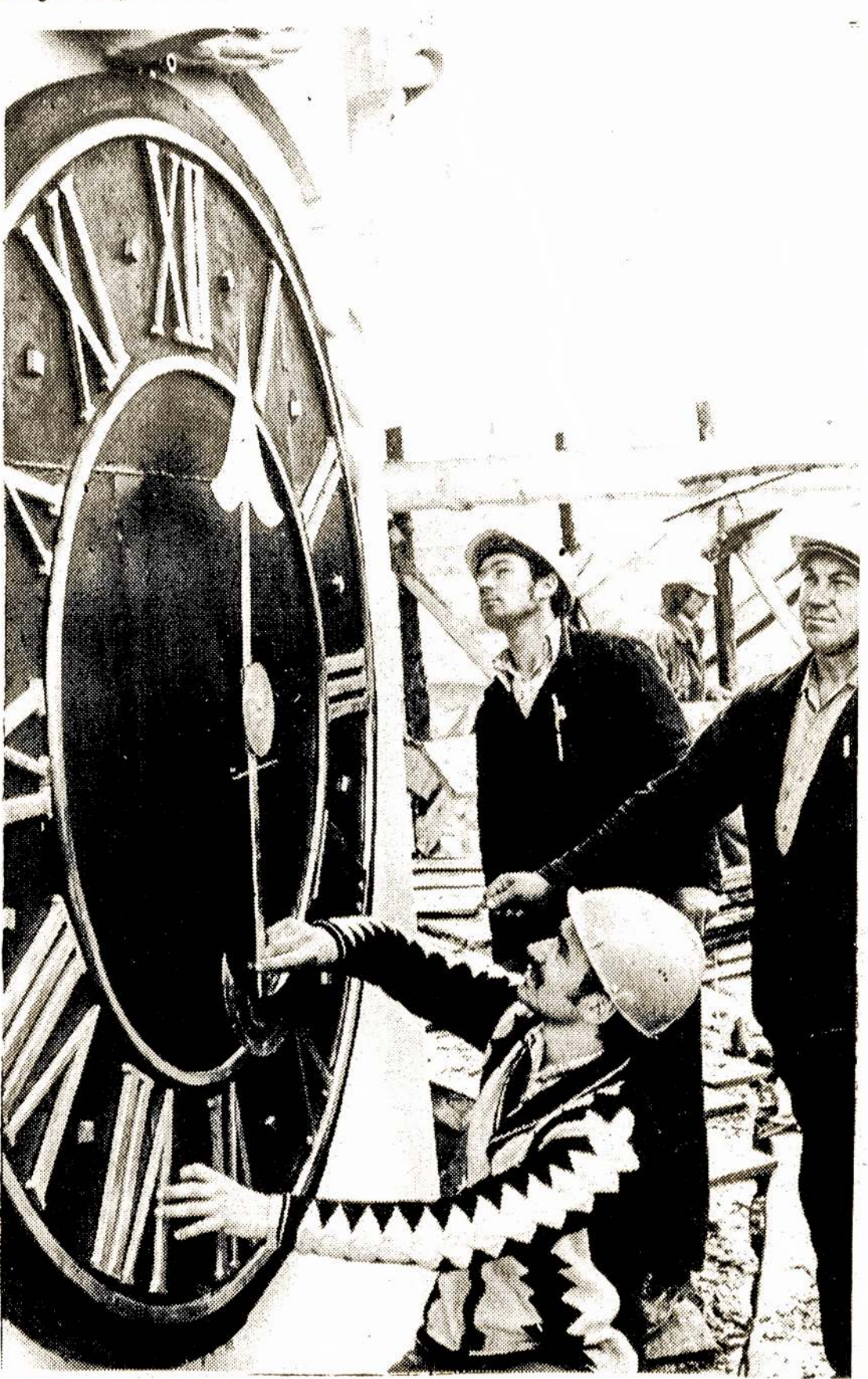
Atnaujintas varpinės XVII amžiaus laikrodinis su dviejų metrų skersmens ciferblatu, taip pat bokšto smaigalis. Restauruotos karališkosios koplyčios skulptūros, jos fasado išgijo natūralią faktūrą.

Visa šį didelį darbą atliko prityrę Vilniaus restauracinių dirbtuvių meistrai.

Atjaunėjusi Vilniaus katedra.

V. Gulevičiaus nuotr.

Restauratoriai S. Kapleskis, V. Zajančkovskis ir meistras R. Kaminskas prie varpinės laikrodžio.

SUGRĮŽIMAS

Dar ta pati banga į mūsų mieldus plakas. Pavasariais žiboklių kvapas Tam pačiam šlaite. Dar mūsų žingsnių Kantriai laukia takas Ir veltis vieniša Smėlėtame krante.

Tik mūsų ten nėra. Nors kažin kur Po saule. Jaunystės aidą

Eduardas Selelonis

Slėpdamas širdy. Į šitą tolimą. Romantišką pasaulį Dar vis žadu sugrįžti. Ir tu žadi.

Tai ko verki. Kai vėl suradom taką. Kai mano ranką Delnuose laikai? Tai mūsų veltį Mūsų bangos plaka. O žiedlapiais dalijasi Mūsų vaikai

"Laisvės" jubiliejui artėjant

Laikas visiems laisviečiams pradėti rūpintis mūsų "Laisvės" laikraščio 70 metų jubiliejau atžymėjimui.

1911 metų pradžioje Bostone pažangiųjų lietuvių aktyvistų grupelė nutarė leisti naują laikraštį, kurį pavadino "Laisve". Taigi ateinančių 1981 metų balandžio 6 dieną sukaks mūsų leidiniui jau 70 metų. Per visą tą laiką "Laisvė" suvaidino didžiulį vaidmenį Amerikos progresyvių lietuvių gyvenime. "Laisvės" 60-mečio jubilėjaus proga išleistame albume redaktorius Antanas Bimba viename skyriuje taip rašo:

"Pažvelk į mūsų "Laisvės" skiltis nuo jos pirmojo numerio iki paskutinio. Pamatysi, kad ji tikrai suvaidino didžiulį ir, bendrai paėmus, tikrai garbingą tų visų įvykių, atsitikimų ir pakaitų veidrodį. Nebuvo visame pasaulyje tokio kiek žymesnio įvykio, kuris nebūtų buvęs užkreduotas "Laisvės" skiltyse. Bet, žinoma, "Laisvė" yra daug daugiau negu įvykiams rekorduoti aparatas. Laikraštis, kuris turi

pašaukimą siekti tikslą, ginti ir puoselėti idėją, yra daug daugiau negu veidrodis. Ypač tas tiesa, kalbant apie pažangų laikraštį, kokių yra "Laisvė" nuo jos užgimimo. Tokio laikraščio paskirtis šimteriopai gilesnė, platesnė ir aukštesnė. Toks laikraštis yra taip pat kelrodis. Jis yra propagandistas, agitatorius, organizatorius, švietėjas..."

Per septynias dešimtis metų "Laisvė" pergyveno daug

sunkių momentų, bet laisviečių ryžtas ir pasiaukojimas nugalėjo visus sunkumus. Dabartiniu laiku redakcijoje nelengva padėtis. Į autokatastrofą pateko ilgametis "Laisvės" redaktorius Antanas Bimba. Kelias savaites pabuvęs ligoninėje, jis grįžo į namus, bet jaučiasi dar nestiprus. Dabar laikraščio redagavimą tvarko Ieva Mizarienė.

"Laisvės" Direktorių Taryba esame įsitikinę, kad, nežiūrint esamų sunkumų, "Laisvė" ir toliau reguliariai išeis kiekvieną savaitę. Sirdingai prašome atsiliepti visus mūsų mielus skaitytojus ir rėmėjus. Parašykite, kas tik galite, savo atsiminimus, kada pradėjote skaityti "Laisvę", kada pasiuntėte redakcijai savo pirmąjį laišką. Mes manome, kad dar yra žmonių, kurie atsimena pačius pirmuosius mūsų laikraščio numerius ir draugus, kurie tada redagavo ir rašė straipsnius. Taip pat būtų labai gerai gauti fotografijų iš tų laikų ir iš vėlesnių metų.

Dabartiniais infliacijos laikais "Laisvės" išleidimas suduria su vis didesniais sunkumais. Prašome visų skaitytojų, visos pažangios lietuvių visuomenės tautos ir paramos.

Visi dėkime kuo didesnes pastangas, kad "Laisvės" 70 metų jubiliejus būtų kiek galima plačiau ir reikšmingiau atžymėtas.

POVILAS VENTA

"Laisvės" direktorių pirmininkas

VAJUS

GAVIMUI "LAISVET" NAUJŲ SKAITYTOJŲ IR
ATNAUJINIMUI UŽSIBAIGUSIŲ
PRENUMERATŲ

VAJUS PRASIDES RUGSĖJO 1 IR TESIS TRIS
MĖNESIUS IKI ŠIŲ METŲ LAPKRIČIO 30.

Kviečiame į Talką

Kviečiame į talką visus buvusius vartininkus ir labai laukiame naujų vartininkų. Gerai susiorganizuokime šiam darbiui ir veikime su pirma vajuos dieną. Rūpinkimės aplankyti kuo daugiausia namų vajuos reikalui ir kalbinti žmones užsaisakyti "Laisvę."

DOVANOS VAJININKAMS

1-ma \$50; 2-ra \$45; 3-čia \$40; 4-ta \$35; 5-ta \$30; 6-ta \$25; 7-ta \$20; 8-ta \$15; 9-ta \$12; 10-ta \$10.

KREDITAVIMO PUNKTAI

Kontestantams kreditavimo metodai tokie: už naujus skaitytojus 1 punktas nuo 5 centų, už atnaujintas prenumeratas 1 punktas nuo 25 centų. Už aukas arba pelnus nuo parengimų 1 punktas 50 centų.

KREDITŲ UŽ AUKAS DUOSIME KONTESTANTAMS (VAJININKAMS) TIK JEIGU JIE PATYS PRISIŲ PINIGUS. PINIGAI GAUTI PER KITU NEBŲS KREDITUOJAMI VAJININKAMS.

\$20,000 FONDAS

Apart jeigu už prenumeratas ir skelbimus, turime ieškoti kitokių šaltinių biudžeto sukėlimui, kad "Laisvė" gyvuotų. Per šį vajuos sieksime ir vėl šiam svarbiui reikalui sukelti \$20,000 fondą. Tai padarykime aukomis ir pelnu nuo parengimų.

Užsakykite "Laisvę"

Savo Giminėms Ar

Draugams Į Lietuvą. Jie

Bus Jums Dėkingi Už Tą

Dovaną

"LAISVĖS" KAINOS AMERIKOJE
IR UŽSIENIUOSE:

Amerikoje \$12.00 metams, \$6.50 pusei metų.
Kanadoje \$15.00 metams, \$8.00 pusei metų.
Lietuvoje \$15.00 metams, \$8.00 pusei metų.
Kitur užsieniuose \$15.00 metams, \$8.00 pusei metų.

Visais vajuos reikalais rašykite:

Laisvė

102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y., 11417

KANADOS ŽINIOS

Montreal, Que.

"LAISVĖ" SKELBIA VAJŲ

Tikiu, jog būsite visi patenkę "Laisvėje" apie skelbiamą to laikraščio vaju, kuris prasidėjo rugsėjo pirmą dieną ir tęsis iki lapkričio 30 d., siekiant sukelti 20 tūkstančių dolerių fondą, atnaujinti senus skaitytojus ir gauti naujų.

Sios kolonijos vartininkams prieš akis stovi sunkus darbas, nes visi esame nebejaunuliai. Todėl vartininkai kreipiasi į skaitytojus ir rėmėjus ateiti jiems talkon. Nelaukite vartininkų ateinant į namus, o kiekviena proga susitikite atsinaujinkite prenumeratą ir pridukite savo auką. Vartininkai Jums už tai bus labai dėkingi.

NETEKOME DVIEJŲ TAUTIEČIŲ

Rugsėjo pirmą dieną staiga mirė Juozas Sulmistras, sulaukęs 65 metų amžiaus. Liko velionio žmona, sesutė Naubūris ir trys broliai. Velionis buvo kilęs Tauragės

apsk., Batakių valsč., Dugnu kaime. Palydėjo į kapus gražus būrys giminių ir tautiečių. Po palydų visi buvo pavaišinti.

Ta pat dieną, tai yra rugsėjo 1, po labai ilgos ir sunkios ligos, mirė Frank Kazinewichius vos sulaukęs 55 metų amžiaus. Liko labai seni ir nebesveiki tėvai, daug seserų, brolis ir 3 vaikai. Karstą aplankė daug giminių ir pažįstamų.

Mirusiems amžina ramybė, o likusiems artimiesiems gili užuojauta.

ATVYKO—ISVYKO

J. J. Girdauskai buvo išvykę į Ontarią aplankyti savo vaikų ir anūkų.

St. Virbalą dažnai aplanko jo sūnūs.

Sią vasarą turizmas tarp lietuvių buvo gausus. Daugelis buvo išvykę kitur praleisti savo atostogas, daug atvyko ir pas mus. Ne apie visus buvo begalima sužinoti ir parašyti.

OAKLAND-SAN FRANCISCO, CAL.

Enclosed check is in the amount of one hundred twenty-two dollars (\$122). Please divide as follows:

Renewal of "Laisvė" for Konstancija Mugianis \$12, ad for death notice of Jonas Daugirda, Miami, Fla. \$10, and a donation to "Laisvė" of \$100 by Raymond Machulis in honor of his father's (Frank Machulis) 83rd birthday, also to commemorate his parents 58th Wedding Anniversary, Dorothy and Frank Machulai of San Leandro, Cal. (formerly of Worcester, Mass.). Both events took place in August.

Raymond, who is our LDS chairperson donates to our papers every year and at times twice a year. He is a son to be proud of. We also are proud of him as he helps

us by working zealously at all our affairs.

Frank Machulis is chairperson of our LLD branch. Dorothy has worked for many years preparing our dinner affairs and at rummage sales. She is unable to help now since her arthritis of knees and hips is quite severe. Still she manages to come all the time and to donate for our affairs.

FRANK MACHULIS is chairperson of our LLD branch. Dorothy has worked for many years preparing our dinner affairs and at rummage sales. She is unable to help now since her arthritis of knees and hips is quite severe. Still she manages to come all the time and to donate for our affairs.

Violet Taraškienė [Trask]

SAN FRANCISCO-OAKLAND, CAL.

Iš mūsų padanges

Rugpjūčio diena draugiškai pasigėrėjome puikia popiete, kuri įvyko mums gerai patogioje vietovėje, tai Suomiu patalpose Berkeley, Cal. Si Suomiu salė patogi sanfranciskiečių—Oaklando miesto ir apylinkės publikai. Na vis kažkaip norisi pasigirti su mūsų vaišių gerumu ir stalų puošnumu, su Kalifornijos margaspalvėmis gėlėmis, kurias visada parūpina draugės Ks. Karosienė ir V. Taraškienė iš savųjų darželių.

I šios puikios dienos popietę atsilankė gražūs būrys svečių, kurių tarpe dalyvavo du svečiai iš pietinės Kalifornijos bei Redlands, Cal. Tai Adelukė Zix-Zitkevičienė su savo broliu Frank Strauss.

Atžymėti gimtadieniai

Kastancijos Mugianienės, Alekso Mugianis ir Frano Machulis. Beje, primintina, kad F. Machulis švenčia ne vien savo gimtadienį ši mėnesį, bet jis su žmona Dorothy taip pat švenčia ši mėn.

58 metų vedybinio gyvenimo jubiliejų. Ta proga Frank su Dorothy mylimasis sūnus Raymond pagerbimui savo

mielų tėvų paaugojo šimtinę "Laisvės" paramai. Didelis acū Raymondui. Ogi draugai A. ir K. Mugianiai proga savo metinių sukaktuvių vainiko LLD kuopos narius su puikiais pietumis. Nuo savęs ir vardu visų LLD kuopos narių nuoširdi padėka mieliems Mugianiams. Beje, šio mėnesio visi jubiliečiai gavo daug šiltų sveikinimų ir ilgiausių metų dainų. Taipgi, dar norisi prisiminti, kad prieš tūlą laiką mūsų abi buvę šaunios LLD kuopos, t. y. San Francisco 153 kp. ir Oaklando 198 kp. susijungė į vieną 193 kuopą.

Serga

Siame mūsų pobūvyje teko pasigesti Onutės Daivienės, kuri labai mėgdavo lankyti pramogas, deja teko sužinoti,

kad mielos Onutės sveikata gan susilpnėjusi. Taip pat visada tenka pasigesti Valiutės Sutkienės, kuri randasi slaugymo namuose. Bet džiugu buvo matyti šios mielos popietės sueigoje buvusią veiklią chigagietę ir buvusią sunkios ligos paliestą drg. Antaniną Staškienę su savosioms malonioms dukromis Frances ir Eleanora. Antanina Staškienė yra geroje nuotakoje ir ji esanti laiminga tuo, kad turinti puikias ir mielas dukras, kurios mieliai globoja ir padeda mielai motinai. Nuosirdžiausiai linkime suminėtom mielom draugėm, kad jos greit sutvirtėtų ir pilnai susveiktų.

Si mūsų popietę galima sakyti buvo sėkminga ir jauki. Nuosirdus ir didelis padėkos žodis už skanių užkandžių paruošimą ir patarnavimą: Violetai Taraškienėi, Ksaverai Karosienėi, Raymond Machulis ir Juozui Karosui.

Antano Bimbos nelaimė

Mielasis drauge, Jūsų ta nelemta ir baisi nelaimė be abejo sukrėtė šimtus Jūsų draugų, "Laisvės" skaitytojų ir kitus geros valios žmones. Nuosirdžiausi linkėjimai, kad Jūsų stipri valia greit nugaltų ligą ir kad greit sugrįžtumėt į Jūsų mielos "Laisvės" darbą.

M. B-tė

Washington. — The League of Women Voters pakvietė John Anderson dalyvauti pirmuosiuose prezidentiniuose debatuose. Republikonų kandidatas Ronald Reagan irgi tokį kvietimą priėmė, bet prez. Carteris atsakė, aiškindamas, kad Anderson esąs "spaudos padaras" ir kad jis manas, jog diskusijos galinčios būti tik tarp jo ir Reagano.

Moterų draugijos prezidentė Ruth Hinerfeld pareiškė, kad, nepaisant prez. Carterio atsisakymo, diskusijos vistik įvyks Baltimorėje rugsėjo 21 d.

Dorchester, Mass.

GRAŽI KVIETKAUSKŲ VEDYBINĖ SUKAKTIS

Siais metais sukako 65 metai, kaip G. V. Kvietkai susituokė. I Ameriką atvyko 1911 m., į Cambridge, Mass. 1915 susituokė. Jie išaugino dvi dukras ir sūnų Petrą.

Abudu iš pat jaunystės priklausė progresyvių organizacijoms. Jie veikia iki pat šių dienų. Abudu jau arti 90 metų amžiaus, tad jiems veikti jau sunku, bet finansškai remia: "Laisvė", "Vilni" ir kitus darbininkų parengimus. Vedybų pokilyje jie "Laisvei" paaugojo \$65.00.

Jų abi dukros sūnus, anūakai proanūakai surengė jiems nežinant staigmeną—bankietą. Sūnus Petras atvežė ir L. Plutienę, jo žmonos motiną, kuri jau antri metai gyvena priežiūroje slaugių namuose. Mat ji pergyveno priepuolį ir dabar jau su lazdele vaikščioja. Ji būdama sveika dalyvavo progresyvių veikime kiek pajėgė, aukdavo, kur tik buvo reikalsas.

Net ir šiandien, atsigrįžusi į savo dukteris ji sakė "Jūs rūpinatės manim, bet aš norėčiau \$20 paaugoti mano mėgiamai "Laisvei". Padavyus pinigų, ji dar pasakė: "Aš noriu, kad "Laisvė" dar ilgai gyvuotų".

Pokylis buvo turtingas. Atvykdamai jaunuoliai atvežė visokių skanių gėrimų ir valgių. Dalyvavo apie 30 giminių, išskyrus mane.

Beje, sukaktuvninkė Lietuvoje turi du brolius ir seserį, jos tėvo sesuo taip pat tebėgyvena. Ji jau sulaukė gražaus, ir ilgo amžiaus—107 metų.

Elizabieta Repshis

Gėlėtą skraistę nežina Po pievas braidu vasara, Saulutė juokiasi linksma Ir seka žemei pasaką.

Jaunystės svajos paslapčia Į širdį vėl atsėlina, Tik meilės nuostabi kančia Per daug širdy pavėlino.

Kęstutis Balčiūnas

Popiežius Jonas Paulius II, kuris čia matomas su vienu Amerikos indėnų vadu šv. Petro aikštėje, yra tarp 66 kandidatų, pasiūlytų gauti Nobelio taikos premiją. Kandidatu yra ir prez. Carteris bei Ispanijos karalius Juan Carlos.

DETROIT, MICHIGAN

MIRĖ JOSEPH LIPSKY

Ketvirtadienį rugsėjo 4 d. 2 v. ryto, Bi-County ligoninėje mirė Joseph Lipsky, sulaukęs 91-erių metų amžiaus. Kaip jau buvo rašyta kituose pranešimuose, Joseph Lipsky pergyveno smūgį (stroke) ir per ilgą laiką ligoninėje gydėsi. Jo sesutė Alexandra Sharkienė ligoninėje kiekvieną dieną po du sykius, pagelbėdama jam valgyti. Bet, jo širdelė neišlaikė, ir rugsėjo 4 d.—amžinai užmigo. Buvo pašarvotas Bauža Laidotuvių Namuose, Detroito. Laidotuvės įvyko rugsėjo 8 d. Woodlawn kapinėse. Po laidotuvių visi dalyviai buvo pakviesti pietauti į Detroito Lietuvių Klubą, kur buvo skanios vaišės.

Juozas Lipsky gimė 1889 m. rugpjūčio 24 d. Radvilių kaime, Kužių valsčiuje, Lietuvoje. I Ameriką atvyko 1908 m. ieškot laimės būdamas 19 metų amžiaus. Gyveno Chicagoje, Kanadoje, keturiolika metų Sun City, Arizona ir vėliau su žmona sesute Alexandra Sharkiene Detroito.

Laidotuvės tvarkė jo sesutė Alexandra Sharkienė. Velionis buvo pašarvotas ažuoliniame karste (solid oak), palaidotas Woodlawn kapinėse ant gražaus kalnelio, kaip jis norėjo būdamas gyvas.

Bauža laidotuvių namuose nepaprastai gražiai atsisveikinimo prakalbą pasakė laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Zaporackienė.

Velionis ją buvo girdėjęs kalbančią daug sykių, ir pradžioje sesutės Alexandros kad, kai jis numirs, kad Yolanda pasakytų kalbą prie jo grabo. Taip ir įvyko. Nuvažiavus į Woodlawn kapines, vėl laidotuvių direktorė Yolanda gražiai pakalbėjo ir su velioniu amžinai atsisveikino.

Stefanija

DETROIT, MICH.

Mirus

Joseph Lipsky

Reiškiame gilią ir nuoširdžią užuojautą velionio sesutei, Alexandrai Sharkienei, jo sūnui Antanui Lipsky ir visiems giminiams bei draugams. Žinokite, kad ir mes lūdimė netekę gero draugo.

F. ir S. Nakas	A. Daškus
A. Rogers	A. Cox
A. Paulauskas	A. Suvedis
P. ir A. Budrikas	V. Kirvela
S. Kunsaitis	S. ir R. Gugas
I. ir V. Soroka	P. Stakvilienė
A. Dočkus	A. Kairaitis
B. Gilbert	A. Blomgren
J. Morkūnas	A. Waitkūnas
L. Reume	F. Clark
A. Tamol	B. Klimas
T. Masis	S. Masis
A. ir J. Ratkus	P. Jočionis
F. Ulinskas	E. Ulinskienė
M. Harrison	A. Elrod
M. ir P. Stunskas	A. ir E. Rye
C. ir A. Garelis	J. ir S. Smith
V. Daubar	A. Daukus
H. Umaras	T. Umaras
P. Lopenis	J. ir D. Lopen
A. Mikulkėnas	W. ir L. Gugas

Canadian talks evading national question

By RICHARD HOYEN

Following a referendum in the province of Quebec that generated a call for profound changes in the nature of Canadian society, a Constitutional Conference is now underway to begin deliberations on the nature of those changes and the adoption of a new constitution.

But since the conference began on Monday, nothing has been done and nothing is expected to be done in the week-long convention, since the major issue, namely the binational nature of Canada will not be dealt with. Instead

NEWS ANALYSIS

the debates are centering around legalistic jargon.

Canada is divided into ten provinces, and the thrust of the conference is to give each province autonomy within a single national framework—similar to the concept of state rights in the United States.

A discussion around "rights" includes minority language rights such as a guarantee of English for English speaking Quebecois, and French for French-speaking people outside of Quebec. But this, high sounding as it may seem, does not recognize Quebec for what it is, a nation with a distinct language of its own.

Another question concerns decentralization of power, which is also designed to sidetrack the question of national rights for French Canadians. It seeks to replace national rights with provincial rights, considering Quebec as one of ten provinces, rather than as a distinct nation within the Canadian confederation.

Decentralization would fragment Canada, thereby weakening it, ultimately resulting in an aggravated assault by the multinational corporations. As now contemplated, it would

Canadians lining up at the polls

UPI photo

give oil companies the right to set prices, which would generate an even more serious crisis. It would give U.S. corporations easier entry into the Canadian economy.

These debates seem to be bypassing the result of the recent referendum held in Quebec, which is that substantial changes need to be brought about.

The referendum was the first in the history of Canada which came to grips with the real situation, namely that there exist two distinct nations within the country.

This reality has been denied since 1867 when the British North American Act was adopted. It placed Canada under the realm of the British Monarchy.

Anachronism

Vestiges of British rule are an anachronism today in any case. They cannot last much longer, especially with Canada having a sizable French speaking population with a national existence of its own.

The debates around the referendum finally resulted in a "yes" or

"no" vote to allow the Quebec government to enter into negotiations with the federal government on the issue of sovereignty.

Multinational corporations, dominated by U.S. interest favored a "No" vote, since for them this meant continuing the old relationship. They have never recognized French Canada—a policy which, in effect, rules out any consideration of self-determination for Quebec.

When all the votes were counted, 41 percent voted "Yes" and 59 percent voted "No." While the vote did not favor sovereignty for Quebec, it demonstrated that Quebec was split, and that the matter needed prompt attention.

Premier Levesque of Quebec commenting on the election result at the time noted that the vote implied that change was needed, not just cosmetic, but "change that is truly and extremely profound and radical."

But at the Constitutional Conference, Canada's interests are not being served. Instead those interests are being lost in the dangerous "decent-

tralization" (states rights) struggles. Who gets the spoils from the constitutional changes is what the debate is all about.

Progressive and democratic forces, including the trade union movement, favor a unified Canada on the basis of equality between French Canadian and English speaking nations.

They would like to see a Constitution that is Canadian, approved by and with the full participation of the people, one that would cement relations between Canada's two main groups.

Self-determination

They also feel that it should recognize the right of self determination of the French Canadian nation in Quebec. The Canadian state, they feel, should be based on the equal and voluntary partnership of the two nations.

But whatever the outcome, one thing is clear: the question of Quebec will not disappear as long as national oppression and inequality exist and U.S. multinationals continue to dominate the economic sphere in Canada.

"LAISVĖS" REIKALAI

Zemiau skelbiame aukas gautas nuo rugpjūčio 7 d. iki rugpjūčio 31 d. Šių aukų neįskaitėme į vajeaus pradžią. Sekamas aukų sąrašas bus skelbiamas nuo rugsėjo 1 d., vėjui prasidėjus.

Per O. Kučiauskaitę, Baltimore, MD., J. Stanienė auksio sekamus mirusio vyro Juozo Stanio šėrus:

Lietuvių Namų Bendrovės 2 šėrus.....	\$50.00
Lietuvių Kooperatyvės Bendrovės 2 šėra.....	10.00
Viso.....	\$60.00
A. Stripeikienė, Brooklyn, N. Y., auksio	
Lietuvių Namų Bendrovės 1 šėra.....	\$25.00

Piniginių aukų iplaukė sekamai:

Gertrude Skerston, Dennisport, Mass., prisiminimui sūnaus Stanley Jr., mirusio 1976 m. rugpjūčio 26 d. \$1,000.00

Edward Karpavich ir Olga Skelley, New York, N. Y. prisiminimui mirusio tėvelio Jono Karpavičiaus \$50.00

J. Chichinskas, Rosemont, Quebec, Canada

per P. Kisieliene.....22.00

Anna Visotskis, Kensington, Conn.20.00

M. Niaurienė, Verdun, Que., Canada, per M. Gudą.....10.00

S. E. Paberis, Toronto, Ont., Canada.....10.00

Petronėlė Zukauskienė, Westwood, Massachusetts, per Anna Janus.....10.00

M. Vasiliauskienė (Wassell), Chicago, Illinois, per Ievą Mizariene.....10.00

J. Daniels (Danilevičienė), Sunny Hills, Fla.10.00

M. Simkūnas, Brampton, Ont., Canada.....8.00

Joana Grigas, Redwood Shores, Cal.8.00

H. Juraitis, Dollard Des Ormeaux, Que., Canada

per P. Kisieliene.....7.00

Frank Naginė, Keene, N. H.5.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

Pittsburgh, Pa.

Praejusią savaitę mirė Viktoras Remeikis, Onos Remeikienės-Millerienės sūnus. Draugei Millerienei jos skausmo valandoje reiškiamė gilia užuojauta.

"Laisvės Administracija

JULIA SHIMKIENE SVEIKSTA

Išbuvis penkias ir puse savaitę ligoninėje, Julia Shimkienė praejusios savaitės trečiadienį grįžo į namus, kur ją prižiūrės jos dukrelė. Puldama namuose Julia Shimkienė išsilaužė klubą. Po operacijos ją ištiko priepuolis. Per kiek laiko ji negalėjo kalbėti nei valgyti, bet dabar jau pradeda kalbėti ir valgyti ir su pagalba ratelių gali po namus vaikščioti.

Linkime mūsų Niujorko Lietuvių Moterų Klubo veikliai narei greit susveikti. Ieva

SVEIKINA IŠ LIETUVOS

Mieli Povilai ir Nellie Ventai, Sveikinu Jus visus. Aš esu sveikas ir gerai gyvenau, važinėju po Lietuvą. Kiek mačiau, derlius atrodo labai geras, tik oras nepalankus, sunku nuimti derlių, daug lyja.

Siaip viskas gerai sekasi. Labai daug stato miestus ir kolūkius. Žmonės gyvena gerai ir randasi daug automobilių—pilni miestai ir keliai. Keliai geri.

Kol kas oras nešaltas. Dar turiu daug po Vilnių pavaikščioti, pasižvalgyti, nes yra ko pamatyti. Dar Jurgaičių neteko susitikti, jie visi atostogauja Palangoje. Aš manau grįžti namo spalio 20 d.

Kas pas Jus naujo? Kaip A. Bimba, ar pasveiko? Geriausių linkėjimų visiems laisviečiams. J. Waresonas

Gyvenimo sėkmei daug svarbiau mokėti elgtis su žmonėmis, negu turėti talentą.

D. LEBOKAS

Huntington, N. Y.

MIRUS

JUOZUI KOSMOČIUI

Po sunkios ir ilgios ligos, anksti rugpjūčio 31 d. ryto mirė mano mylimas vyras Juozas Kosmočius, sulaukęs 86 metų amžiaus, palikdamas mane dideliame liūdesyje, dukrą Leną ir jos vyrą Stanley Zukowski, penkis anūkus ir 1 proanūkį. Taipgi liko posūnis Tamas Misevičius ir jo žmona Damutė, jų sūnus Tamas Jr.; mirusios podukros Onutės šeimyna: vyras Kenneth Stanchfield, trys vaikai, 9 anūkai ir 3 proanūkiai. Nuliūdime liko daug jo draugų ir pažįstamų. Iš savo pusės jis giminių neturėjo.

Juozas palaidotas rugsėjo 5 d. Cypress Hills kapinėse, Brooklyne, šalia jo brolio Walter, kuris mirė 1968 metais.

Ilsėkis mano mylimas Juozuk šaltoje žemėlėje ir aš neužilgo pas Tave ateisiu.

Elzbieta Kosmočienė

Dėkojame

Mirus mūsų vyrui ir tėvui Juozui Kosmačiui širdingai dėkojame visiems draugams ir draugėms už per "Laisvę" išreikštą užuojautą, už prisistatus laiškus į namus, kurių gavome daug (net iš Bristol, Conn.). Taipgi dėkojame savo mylimiems anūkam ir anūkėms už dalyvavimą šermenyse. Dėkojame už gėles, kurių buvo gana daug—nuo visų anūkų, nuo draugės Sungailienės ir jos dukters, nuo dukters ir žento, nuo sūnaus ir marčios ir nuo žento giminių.

Dar kartą didelį visiems ačiū.

Žmona—ELZBIETA Dukra—LINA

P. S. "Laisvėje" per klaidą draugo Kosmačiaus vardas buvo pažymėtas Jonas, o turėjo būti Juozas. Atsiprašome. Redakcija ir Adm.

Prisimindama draugą parėmė "Laisvę"

"Laisvės" vartininkams pradedo darbo metas. Tai lengvas darbas—reikia gauti naujų skaitytojų ir senus atnaujinti.

Labai daug "Laisvės" skaitytojų, kurie dėl senatvės ar lygos patys nebegali išeiti iš namų ir atsinaujinti prenumeratas—tai vartininkas turi atnaujinti.

"Laisvės" skaitytojai, kurie ja per daug metų skaito, mieliai užsimoka, ir pagal išgalę dar duoda aukų, nes jie žino, kad vien iš prenumeratų laikraštis negali išlaikyti, ypatinai kuomet skaitytojų gretos mažėja, o išleidimas darosi sunkesnis.

Peržiūrėjus "Laisvės" prenumeratų sąrašą, pastebėjau, kad Annas Quater prenumerata jau baigėsi. Nuvažiavome, užlipome į ketvirtą aukštą, kur A. Quater gyvena, pabėdėme jį duris. Anna nedraisiu balsu paklausė, kas mes esame. Ji turi būti labai atsargi, nes į jos butą ankščiau jau buvo įsiveržęs plėšikas. Išgirdusi mūsų balsą, atidarė duris ir maloniai priėmė.

Anna Quater jau keli metai, kai nebegali toliau iš namų išeiti, tik šiaip taip nueina į parduotuvę nusipirkti maisto.

"Kai ateina penktadienis žinau, kad "Laisvė" turi ateiti. Nežiūrint kaip jaučiuosiu, lipu atsinešti. Kai kada tą dieną laiškanės neatneša, tai grįžtu nusiminti.

Vartininkė N.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

MANO MYLIMO VYRO

ROJAUS MIZAROS

TRYLIKTŲJŲ MIRTIES METINIŲ

Mirė 1967 m. rugsėjo 23 d.

IEVA

HUNTINGTON, N. Y.

Mirus

Juozui Kosmočiui

Reiškiamė giliausią užuojautą žmonai Elzbietai, dukrai Lena ir jos šeimai, sūnui Tamas ir jo šeimai; taipgi visiems giminiams ir draugams.

OLGA and CHARLES SKELLEY
EDWARD KARPAVICH

MIAMI, FLA.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jonas Marozas

Mirė 1974 m. rugsėjo 21 d.

Jau praslinko šešeri liūdesio metai, kaip žiauriai mirtis Tave atskyrė nuo manęs, mano brangus Joneli.

Aš visada Tave prisimenu su gailesčiu širdyje.

VERONIKA MAROZAS,

Liūdinti žmona

ROCHESTER, N. Y.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Julia Kontenis

mirė 1975 m. rugsėjo 27 d.

Jau praėjo penketas metų nuo mano mylimos žmonos Julijos mirties, bet aš niekur nerandu ramybės. Turbūt taip ir bus, kol aš ateisiu pas Tave, mano mylimoji.

FRANK KONTENIS

MIAMI, FLA.

Mirus

Jonui Daugirdai

Reiškiamė širdingą užuojautą jo žmonai URSULEI, sūnui JUOZUI ir jo šeimai, dukrai JOAN ir jos šeimai, taipgi visiems artimiesiems bei draugams.

ALEKSAS ir VIOLET TARAŠKAI ir šeima
San Leandro, California

"LAISVĖS" METINIS KONCERTAS IR BANKETAS ĮVYKS SEKMADIENĮ, RUGSĖJO 21 D., "LAISVĖS" SALĖJE, 102-02 LIBERTY AVE., OZONE PARK, N. Y., 2 VAL. PO PIETŲ. DALYVAUS: VILNIAUS AKADEMINIO OPEROS IR BALETO TEATRO SOLISTĖ VITALIJA ŠIŠKAITĖ, KURIĄ IŠGIRSIME PIRMĄ KARTĄ DAINUOJANT JAV, TAIPGI "GIMTOJO KRAŠTO" ATSAKINGAS SEKRETORIUS JUOZAS KUCKAILIS IR AIDO CHORAS, VADOVYBĖJE MILDRED STENSLER. KONCERTAS PRASIDĖS 2 VAL., O PO KONCERTO BUS PIETŪS. AUKA \$8.—

Bridgeport, Conn.

GRAZI LDS 74 KUOPOS VASARINĖ IŠVYKA

LDS 74 kuopa rugsėjo 7 buvo surengusi gražią ir šiais metais jau paskutinę išvyką. Ji buvo gražiame valstybiniame parke—Sherwood Island, prie pat jūrą, Westport, Conn.

Oras pasitaikė nepaprastai gražus. Svečiai pradėjo lankytis 10 val. ryto.

Šį kartą dalyvių buvo mažiau, negu pirmiau. Kaip jau sakoma: brangūs daiktai visuomet dedami į mažus pakietus.

Džiugu buvo matyti žymius veikėjus ir menininkus. Atvyko LDS centro sekretorė Anne Yakstis, išdininkė Amelia Yuskovic ir jos vyras Walteris; solistė Nellie Venta ir jos draugas Povilas, įžymus solistas Viktoras Becker ir Aido Choro mokytoja Mildred Stensler; taipgi miela viešnia net iš Kanados, Aldona Anderson.

Atvyko skaitlinga ir graži atstovybė iš New Yorko.

Pats "autingas" buvo gana gražus ir malonus. Dalyviai atsivežė įvairių skanėsių. Visi vaišinosi, užkandžiavo, užveddami gražius pokalbius. Taip pat buvo ir pasilinksminimų. V. Becker atsivežęs muzikinį instrumentą, kuriuo sugrojo lietuviams mylima melodiją "Sėjau Rūtą, Sėjau Mėtą", na ir tuoj atsirado norinčių pašokti. Tuo pat kartu žiūrovams sudarė malonų momentą.

Si mėnesį sutampa dviejų LDS 74 kuopos narių gimtadieniai, taip pat Amelia ir Walterio Yuskovic vedybinė sukaktis. Ta proga sudainuota "Happy Birthday" ir "Ilgiausių metų".

O mūsų miela LDS 74 kuopos pirmininkė ir jos dukra Jean ir Janet Rigely parūpino nepaprastai didelį ir gražų tortą su menišku irasu "Happy Birthday" ir "Happy Anniversary" Jean ir Janet Rigely. Didelis ir nuširdus ačiū.

LDS 74 kuopos narys paukojo gražų rankdarbį, kuris buvo leistas laimėjimui. Laimėjo miela viešnia kanadietė Aldona Fairfields pagamintas meno kūriny nukeliavo net į "kitą karalystę".

Gražios išvykos laikas sklandžiai bėgo. Skaniai besivaišinant, dalinantys gražiais išpuoštais, nepamiršome, kad jau laikas skirstytis.

Priartejo laikas, kai reikia vieni kitiems paspausti dešinę, palinkėti sėkmės ir geros sveikatos iki kito pasimatymo. Nuo savęs linkių visiems ir visoms geros sveikatos iki kito pasimatymo.

Šidlavos Žemaitis

Babarskų šeimos atžalos

Juliana

Andrea

Visi tėvai augindami vaikus nori, kad jie išaugtų sveiki, būtų geri tėvams ir visuomenei. Tėvai stengiasi vaikus išmoksinti. Amerikoje darbininkui tai padaryti ne lengva. Reikia didelės pinigų sumos.

Onutė ir Juozas Babarskai (Juozas jau seniai miręs) nuo pat pirmųjų dienų į J. A. V. atvykimo, sunkiai dirbo, stengdamiesi išleisti dukrą Ireną į mokslo.

Irena baigė aukštąjį mokslo, gavo diplomą, buvo paskirta kalbų dėstytoja. Ten susipažino su jaunuo vaiku Steve Trivers. Už jo ištėkė.

Dabar gyvena Kalamazoo, Mich., turi nuosavą radijo stotį. Augina dvi dukteris—Julianą ir Andrea.

Kas vasarą visa šeima atvyksta pas savo močiutę Onutę Babarskienę pasisvečiuoti.

Vieną šeštadienį Onutė pasikvietė pasiklausyti mer-

gaičių koncerto. Abi jos talentingos muzikojė, labai gerai ir gražiai griežia smuikomis.

Buvo malonu klausytis. Lauksime kitos vasaros, gal vėl turėsime progos išgirsti Julianos ir Andrea muzikos. Ačiū, Onute, už pakvietimą.

Paul

Brockton, Mass.

Rugsėjo 28 d., 2 v. p. p. įvyks "Laisvės" skaitytojų ir rėmėjų susirinkimas, 27 Cleveland Ave., Brockton, Mass.

Turėsime pakalbėti apie "Laisvės" vėjų ir surasti vartininką, kuris per vėjų pasidarytų, nes dabartinis vartininkas serga. Ch. Ustupas

Adis Ababa. — Abisinija pasiuntė tris delegacijas į Vakarų Europą, Afriką ir Aziją paaiškinti tos šalies pozicijas dėl JAV karinių bazių įsteigimo Somaliijoje.

BRIEFS

New York Aido Chorus first rehearsal of this season was held in Laisve's hall last Saturday. Attendance was in good. We went over the songs chorus is going to sing at Laisve's annual concert Sunday, Sept. 21. Concert is earlier this year because of the guest program from Lithuania. We weren't able to get them at any other date. Maybe it's a good idea anyway to have Laisve's concert a little earlier in the season. In November it is very could sometimes. So New York Aido Chorus is ready when you are.

Thanks to Nellie Venta and Ona Babarskas who treated the chorus a very nice table after practice.

Mr. Johnson, a sculptor, has created a 50-foot-high monument to the late Dr. Ralph J. Bunche, the United Nation's Under Secretary and Nobel Peace Prize winner. The monument, a stainless steel obelisk, was dedicated at a United Nations ceremony Monday, Sept. 15.

The Universal Declaration of Human Rights sets out a standard of freedom and equality in dignity and in rights. The economic, social and cultural rights include the right to social security, the right to work, to equal pay, rest and leisure, to a standard of living adequate for health and wellbeing, the right to an education and to participation in the cultural life of the community.

Marshall D. Shulman, the State Department's principal expert on the Soviet Union, said about a week ago that if current trends in Soviet-American relations continued, the possibility of a nuclear war "is likely to increase rather than to diminish."

People are fighting for their rights. The American Federation of Teachers meeting in convention in Detroit, actors striking in Hollywood and it goes on and on—fight for the right, fight for the life . . . Ilse

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS

Joseph J. Garszwa

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: 846-1970